

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MATAYO ULONGOZI

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni imwenga mwe vitabu vine mwe Lagano hya dikulavyanya wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mwe ivyo chetangwa “Injili,” nuko kugamba “Mbuli Yedi.” Vyawandikagwa hadya Yesu abanikaga ni Matayo na Mako na Luka na Yohana. Wawandisi hawamanyize chindedi zuwa idyo Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo, mna vyadahika chipindi cha mihilimo milongo mtandatu AD. Naho, hantu awandikile hahamanyike, mna mafani yawandikagwa uko Palesitina naho mafani hata mo mzi wa Yelusalemu.

Mwandisi ni Matayo, uyo endaga mchisanya ushulu henati kwitangwa kutenda mwanampina wakwe. Naho kamanyika kwa zina dya Mlawi. Matayo endaga yumwenga mwa wadya wasigilwa mlongo na waidi awandikaga kwa vilongozi wa Wayahudi. Vino vyawoneka pwilili mwe mihilimo 60 ikalanga mawandiko ya Lagano dya kale. Kaunga alagise kugamba Yesu nendile nuyo Masiya, mkombolwa asagulwe ni Chohile uyo alavyagwa mo uwoni. Naho Matayo awandikaga vintu vilozize mo Useuta wa Chohile. Wayahudi nendile wakagoja masiya kutenda seuta wa siasa za chiseuta. Matayo akaulisaga kwa ujihi vikuhigana mwe uzumizi kwa kutambalisa useuta wa Muye wa Chohile.

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni kitabu

chedi kwa kukongela mwe Lagano hya kwaviya vyose vyalanga Lagano dya kale. Dyalunganya mwe malagano mairi. Wasomile naho nawakafanyanya kugamba Matayo akajeza kutimiliza mliganyo wa vitabu viwandikwe ni Musa, ivyo vyendaga vitabu vishano vya nkongo vya Lagano dya kale. Yesu kalonga ko lugulu (Mat 5-7) yadaha kuliganywa na kulavigwa sigilizi za Chohile kwa Musa (Kumbukumbu ya tolati 19; 3-23; 33).

Vimndani

Matayo kakonga Mbuli Yedi kwa kuwagambila mwe kwelekwa kwa Yesu Kulisito na nkongelo ye ndima yakwe 1-4.

Vikaheza Matayo atambalisa indima ya Yesu na mahinyo yalozize mwe 5-25.

Mo udumo Matayo alonga mwalo mjima wa Yesu na ndima yakwe na kubanika na kuyuka kwakwe (26-28).

Lukolo lwa Yesu Kulisito

Luka 3:23-38

¹ Luno ni ludongo lwa lukolo lwa Yesu Kulisito, lukolo lwa Daudi, endaga mlukolo ywa Bulahimu.

² Bulahimu amwelekaga Isaka, Isaka amweleka Yakobo, Yakobo amweleka Yuda na walukolo wakwe.

³ Yuda amwelekaga Pelesi na Zela mami yawo ni Tamali, Pelesi amweleka Hesiloni, Hesiloni amwelekaga Alamu.

⁴ Alamu amwelekaga Aminadabu, Aminadabu amweleka Nashoni, Nashoni amweleka Salimoni.

⁵ Salimoni amwelekaga Boazi, nine nani Lahabu, Boazi amweleka Obedi mami yakwe nani Lutu, Obedi amwelekaga Yese.

⁶ Yese awelekaga Seuta Daudi, Daudi amweleka Sulemani, nine nani mkaza Uliya.

⁷ Sulemani amwelekaga Lehoboamu, Lehoboamu amweleka Abiya, Abiya amweleka Asa.

⁸ Asa amwelekaga Yehoshafati, Yehoshafati amweleka Yolamu, Yolamu amweleka Uziya.

⁹ Uziya amwelekaga Yosamu, Yosamu amweleka Ahazi, Ahazi amweleka Hezekiya.

¹⁰ Hezekiya amwelekaga Manase, Manase amweleka Amoni, Amoni amweleka Yosiya.

¹¹ Yosiya amwelekaga Yekoniya na walukolo weyawe.

Chipindi chiya Wayahudi wasamizizagwa Babeli.

¹² Umo weze waghigwe mateka uko Babeli, Yekoniya amwelekaga Shealiteli, Shealiteli amweleka Zelubabeli.

¹³ Zelubabeli amwelekaga Abihudi, Abihudi amweleka Eliakimu, Eliakimu amweleka Azoli.

¹⁴ Azoli amwelekaga Sadoki, Sadoki amweleka Akimu, Akimu amweleka Eliudi.

¹⁵ Eliudi amwelekaga Eleazali, Eleazali amweleka Matani, Matani amweleka Yakobo.

¹⁶ Yakobo amwelekaga Yusufu, Yusufu nani mgosi ywa Maliyamu nine dya Yesu akwitangwa Kulisito. ¹⁷ Ivyo nakuna vyeleko mlongo na mine, kukongela Bulahimu kubula Daudi, na vyeleko mlongo na mine, kukongela Daudi kubula mo usami kwita Babeli, na vyeleko mlongo na mine,

ni kukongela hadya waguhigwe utumwa kubula mwe chipindi cha Kulisito Mkombola.

Kwelekwa kwa Yesu Kulisito
Luka 2:1-7

¹⁸ Vino nivyo elekagwa Yesu Kulisito, Maliyamu nine dya Yesu nakalombwa ni Yusufu. Mna umo hawenati kusolana, Maliyamu nakawoneka ana nda kwa udahi wa Muye Ukukile. ¹⁹ Kwaviya Yusufu nakaoneka ywedi haungile kumjela soni Maliyamu mwa wantu, elo nakaunga amwase chinyele. ²⁰ Umo achei akafanyanya imbuli iyo, mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amlaila mwe sozi amgamba, “Yusufu mwana Daudi, usekogoha kumguha Maliyamu atende mkaziwo, kwaviya kenula nda kwa udahi wa Muye Ukukile. ²¹ Nefungule mwana ywa chilume, nawe naumwitange Yesu, kwaviya uyo nuyo akunga awakombole wantu wakwe mwa masa yawo.”

²² Ivyo yano yose nayalaila chani uchinte udyia ulosi Zumbe alongaga kujinkila kwa muwoni.

²³ “Chigoli nenule nda nakutenda na mwana chilume, naye netangwe Imanueli” nuko kugamba, “Chohile ehamwenga na suwe.”

²⁴ Ivyo Yusufu eze asetuke mwe zintongo, adamanya saviya agambilwe ni mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amguha Maliyamu mkaziwe. ²⁵ Mna hagonile naye, kubula Maliyamu efungula mwana chilume, Yusufu amwinka zina dya Yesu.

2

Watalamke kulaila ulailo wa zuwa

¹ Yesu elekagwa mo mzi wa Beselehemu uko Yudeya, mwe chipindi umo Helode endaga Seuta. Vikaheza, wantu wamanyi wa ntondo weza wakalaila ntendele yo ulailo wa zuwa wa Yelusalemu, ² niyo wauza, “Ekuhi umwana elekwe, akunga atende Seuta ywa Wayahudi? Chiwona ntondo yakwe umo ikalaila ko ulailo we dizuwa, ivyo chiza kumvikila.”

³ Seuta Helode eze eve ayo, engilwa ni chinyulu, hamwenga na chila yumwenga wo mzi wa Yelusalemu. ⁴ Awetanga wakulu wa walavyantambiko wose hamwenga na wahinyi wa Sigilizi na kuwauza, “Kulisito Mkombola nelekwe kuhi?”

⁵ Wahitula, Nelekwe mo mzi wa Beselehemu, uko Yudeya. Vino nivyo alongile, muwoni

⁶ Beselehemu mwe isi ya Yuda,
Weye hwi wa udumo mgati mo ulongozi wa
Yuda,
kwaviya nalawe chilongozi mwako
naalongoze wantu wangu wa Izulaeli.

⁷ Vikaheza Helode awetanga wamanyi wa ntondo wajeni walaile ko ulailo we dizuwa ko mdugano wa chinyele nakubunkula chipindi cha chindedi chilaile intondo. ⁸ Niyo awasigila waite Beselehemu kwa sigilizi zino, “Hitani mkalonde vyedi mwana alekwe, aho namumwone, mwize mnigambile, chani nami hamvikile.”

⁹ Weze waheze kumwiva Seuta, watoza sila waita, ntondo nayo waiwonaga ko ulailo we dizuwa yawalongoza hadya eli umwana.

10 Weze waiwone intondo, niyo weleleswa.

11 Wengila mwe nyumba, weze wamwone umwana hamwenga na mamiyakwe Maliyamu, wafika madi kumvikila. Walavya majeleko yawo na kumwinka, zahabu, mavuta ya yombe kulu yakwitangwa manemane na uvumba.

12 Niyo wauya kwe kaya yawo kwa sila ntuhu, kwaviya Chohile awafundaga mwe sozi wasekuya kwa Helode.

Kunyilikila Misili.

13 Weze wahalawe mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amlaila Yusufu mwe sozi nakungamba, “Helode namlonde umwana chani ankome. Ivyo halaweni, mguhe umwana hamwenga na mamiyakwe mnyilikile Misili, mwikale uko kubula hadya hunga hugambile uhalawe.”

14 Ivyo ahalawa, amguha umwana hamwenga na mamiyakwe nechilo na kwita Misili, 15 hantu ekalaga kubula mo kubanika kwa Helode. Vino vyadamanyikaga saviya Zumbe alongaga kujinkila muwoni vilaila chindedi, “Simwitanga Mwanangu kulaila Misili.”

Kukomwa kwa wana.

16 Helode eze abunkule kugamba wajeni walaile ko ulailo we dizuwa wamzunguluka, kengilwa ni maya. Alavya sigilizi za kukoma wana chilume mwe Beselehemu hamwenga na we mjihi wata mihilimo midi na wadodo wawo. Vino vyadamanyikaga kutimilana na viya amanyaga kwa awajeni mwe chipindi che ntondo yalailaga.

17 Naho uwoni wa muwoni Yelemiya wachin-
taga saviya alongaga,
18 “Izwi diivika kulaila uko Lama,
ndilo ya usungu na malombolezo,
Laheli akuwaila wanawe,
haungile kuhembelezwa,
kwaviya nendile wabanika.”

Kuya kulaila Misili

19 Helode eze abanike mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe amwizila Yusufu mwe
sozi uko Misili, 20 na kumgamba, “Halawe,
mguhe umwana hamwenga na mamiyakwe
mfose muye mwe isi ya Izulaeli, kwaviya wadya
nawakaunga wamkome umwana wabanika.”
21 Elo Yusufu ahalawa, amguha umwana
hamwenga na mamiyakwe, wafosa wauya
Izulaeli.

22 Mna Yusufu eze eve kugamba Alikelayo
nendile akalongoza hantu ha tatiyakwe Helode
saviya zumbe ywa Yudeya, nakogoha kwita uko.
Enkagwa sigilizi mwe sozi, ivyo aita mwe si ya
Galilaya. 23 Kaita kwikala mwe mzi ukwitangwa
Nazaleti. Ivyo viya wawoni walongaga vilaila,
“Netangwe Mntu ywa Nazaleti.”

3

Kulonga kwa Yohana Mta kubatiza

Mako 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28

1 Mazuwa ayo Yohana Mta kubatiza alaila kwe
nyika ya Yudeya na kukonga kulonga. 2 Agamba,
“Kweileni masa yenyu, kwaviya Useuta wa

kwembingu wi hajihi!” ³ Yohana nuyo mntu alongagwa ni muwoni Isaya akagamba, “Izwi dya mntu aguta kwe nyika, ‘Malanyani sila ya Zumbe, chulusani sila zose akunga ajinkile!’ ”

⁴ Suche za Yohana zadamanyagwa kwa mazoya ya ngamiya, mwe chigudi chakwe avalaga msipi udamanywe kwa nchingo. Nkande yakwe nani sije na uchi. ⁵ Elo wantu kulaila ntendele zose za Yudeya wambasaga Yohana kulaila Yelusalemu na kolongo dyose dyo mto Yolodani. ⁶ Weze weile amasa yawo, niyo awabatiza mo mto Yolodani.

⁷ Yohana eze awone Mafalisayo na Masadukayo walozize wakeza chani awabatize, awagamba, “Nyuwe welekwa wa nyoka! Ni yuhi awagambileni mwadaha mwenege nkanto ya Chohile akunga aigale kwenyu?” ⁸ Elo lagisani kwa ntendwa zedi kugamba mweila masa yenyu. ⁹ Naho msekufanyanya kugamba mwadaha mwegombele mkagamba Bulahimu ni tati yetu. Nawagambilani kugamba Chohile adaha kuguha mayuwe yano nakuyatenda welekwa wa Bulahimu! ¹⁰ Hoya imalanywa kale kukanta masina ye miti, chila mti haukweleka matunda yedi naukantwe na kudulwa mo moto. ¹¹ Miye nawabatizani kwa mazi kulagisa kugamba mweila masa, yudya neze umo haheza miye nawabatizeni kwa Muye Ukukile na kwa moto. Ni mkulu kujinka miye, naho sikuwagila kwina vilatu vyakwe. ¹² Ana lungu mo mkono wakwe kuhetela nkande zoseni. Ngano yakwe naike

mwe digulu, mna mahofya nayoke mo moto haukusila.”

Ubatizo wa Yesu

Mako 1:9-11; Luka 3:21-22

¹³ Chipindi icho Yesu niyo eza kulaila Galilaya kubula mo mto wa Yolodani chani abatizwe ni Yohana. ¹⁴ Mna Yohana nakonga amchinde akamgamba, “Miye nuyo hungwa nibatize niw-eye,” “mna kwiza kwangu!”

¹⁵ Mna Yesu amhitula, “Leka vitende ivyo haluse. Mwe isila ino nachidamanye vyoseni viwoneke vyedi kwa Chohile.” Ivyo Yohana azumila.

¹⁶ Aho Yesu eze abatizwe, afosa mwa mazi. Niyo imbingu yagubuka, na kuwona Muye wa Chohile ukasela saviya suwamanga nakumlangaza. ¹⁷ Niyo izwi dyalonga kulaila kwe imbingu, “Yuno nuyo mwanangu akuniwagila hungisa.”

4

Kujezwa kwa Yesu

Mako 1:12-13; Luka 4:1-13

¹ Yesu niyo alongozwa ni Muye Ukukile kwe nyika chani ajezwe ni Mwavu. ² Eze afunge kudya kwa mazuwa milongo mine chilo na msi, Yesu niyo alumwa nisala. ³ Niyo Mwavu ambasa nakumgamba, “Uneva wi mwana Chohile, yahitwile mayuwe yano yatende migate.”

⁴ Mna Yesu ahitula, “Mawandiko Yakukile yagamba, ‘Wantu hawakudaha kwikala kwa migate iyodu, mna kwa chila ulosi Chohile akulonga.’”

⁵ Niyo Mwavu amwigala Yesu Yelusalemu, Mzi Ukukile, amwika kulanga ko lunenengwe lwe Nyumba nkulu ya Chohile, ⁶ nakumgamba, “Uneva chindedi wi Mwana Chohile, kwedule hasi, kwaviya mawandiko yagamba.

‘Chohile nawasigile wandima wa kwembingu wakwe,

nawakutoze na mikono yawo,

chani usekwekobadisa mwe yuwe iviga vyako.’ ”

⁷ Yesu ahitula, “Mna mawandiko Yakukile naho yagamba, ‘Usekumjeza Zumbe Chohile ywako.’ ”

⁸ Niyo Mwavu amguha Yesu, amwigala mwe lugulu lutali vidala nakumlagisa useuta wose we isi na ukulu wakwe. ⁹ Mwavu agamba, “Vino vyoseni nahwinke uneva unafika madi univikile.”

¹⁰ Yesu niyo ahitula, Shetani halawe! Mawandiko Yakukile yagamba, Mvikile Zumbe Chohile ywako naho msankanile uyodu!

¹¹ Niyo Mwavu amleka Yesu, wandima wa kwembingu niyo weza kumwambiza.

Yesu akonga ndima yakwe uko Galilaya

Mako 1:14-15; Luka 4:14-15

¹² Yesu eze eve kugamba Yohana Mta kubatiza kajelwa mndani, aita Galilaya. ¹³ Hekale Nazareti, mna kaita Kapelinaumu, mzi wi hankanda he diziwa dya Galilaya, mwe si ya Zabuloni na Nafutali. ¹⁴ Uwoni wa muwoni Isaya alongaga uchinta.

¹⁵ “Isi ya Zabuloni hamwenga ne isi ya Nafutali, mwe isila ikwita kwe bahali, kwe ntendele ntuhu yo mto Yolodani,

Galilaya, si ya sawo Wayahudi!

¹⁶ Wantu wakwikala mwe chiza nawawone ulangazi mkulu.

Mwe wadya wakwikala mwe isi ya chiza ya file ulangazi naulangaze.”

¹⁷ Kukongela aho Yesu kakonga kulonga ulosi wakwe, “Kweileni masa yenyu, kwaviya Useuta wa kwembingu wi hajihi!”

Yesu etanga walowa samaki wane

Mako 1:16-20; Luka 5:1-11

¹⁸ Umo Yesu akajinka mnkanda mwe diziwa dya Galilaya, awona walukolo waidi walowa samaki, Simoni akwitangwa Petulo na mlukolo ywakwe akwitangwa Anduleya, wakalowa samaki mwe diziwa na lwavu. ¹⁹ Yesu awagamba, “Nitimilani, naniwahinye mtende walowa wantu.” ²⁰ Aho waleka izinyavu zawo wantimila.

²¹ Eze ajende jende awawona walukolo watuhu waidi, Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo. Nawe mwe ngalawa na tati yawo Zebedayo, wakasuma nyavu zawo vyedi. Yesu awetanga, ²² aho wayasa ingalawa hamwenga na tati yawo, wantimila.

Yesu Ahinya na kuhonya

Luka 6:17-19

²³ Yesu aita mwe isi yose ya Galilaya, akahinya mwe nyumba ya Chiyahudi ya kuvikila, akalonga Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile, na kuhonya wantu wata manyonje yesimile. ²⁴ Mbuli zakwe zizagala mwe isi yose ya Siliya, ivyo wantu wanwigaila wadya woseni na wakahuma, wa kuhuma manyonje yesimile na masulumizo,

wantu wata mpepo, na wata chifutu hamwenga na wantu waholomale. Yesu naye kawahonya woseni. ²⁵ Fyo kulu dimtimila kulaila Galilaya na Dekapoli si ina mizi mlongo, kulaila Yelusalemu, Yudeya hamwenga ne isi mwe ntendele ntuhu yo mto wa Yolodani.

5

Mahinyo ko lugulu

¹ Yesu eze awone fyo dya wantu niyo akwela kwe lugulu, uko niyo ekala hasi. Wanampina wakwe wambasa, ² niyo akonga kuwahinya.

Chinyemi cha chindedi

Luka 6:20-23

³ Nawajimbikwe wadya wachiwa wa chimuye wakumsinya Chohile,

Useuta wa kwembingu ni wawo!

⁴ Nawajimbikwe wadya wata chinyulu, kwaviya Chohile nawafile mbazi!

⁵ Wajimbikwe ni wahoile, kwaviya nawalisi isi!

⁶ Chinyemi ni kwa wadya wakungisa kudamanya yawoneke yedi kwa Chohile,

Chohile naweguse!

⁷ Chinyemi ni kwa wadya wakufila mbazi watuhu,

Chohile nawajimbike!

⁸ Chinyemi ni kwa wadya wata moyo ulenguke, nawamwone Chohile!

⁹ Chinyemi china waivanyi, kwaviya nawetangwe wana wa Chohile.

¹⁰ Ujimbiko ni kwa wadya wakwihizwa

kwachausa cha kuwoneka wedi,
kwaviya useuta kwembingu ni wawo.

¹¹ “Mjimbikwa nyuwe chipindi wantu wakawahulutani na kuwasulumizani na kuwalongani vihiye kwa chausa changu.

¹² Mtende na chinyemi na kubweda, kwaviya mwikiwa ntunyo nkulu kwembingu. Vino nivyo wawoni wekalaga umo nyuwe hamwinati kusulumizwa.

Munyu na Ulangazi

Mako 9:50; Luka 14:34-35

¹³ “Nyuwe saviya munyu mwe isi. Mna uneva munyu ukaza ulumunyu lwakwe, naudamanywe vihihi munyu vituhu? Haikuwagila kwa chochose, mna udulwe hasi nakujatwa ni wantu.

¹⁴ “Nyuwe mwi ulangazi mwe isi. Mzi mwe lugulu haukwefisa. ¹⁵ Naho wantu hawakuwasha taa niyo wazika kwedivungu. Mna wazika mlanga mwe chiya cha kwikiya taa, niyo zalangaza kwa chila yumwenga mwe nyumba. ¹⁶ Mwe ivyo, ulangazi wenyu na naulangaze mwa meso ya wantu, chani wawone ntendwa zenyu zedi na kumtunya Tati yenyu ywa kwembingu.

Sigilizi ya Musa na Mawandiko ya Wawoni

¹⁷ “Msekufanyanya siza kuhigana na Sigilizi ya Musa na mahinyo ya wawoni. Sizile kuhigana nayo, mna kutenda mahinyo yawo yachinte.

¹⁸ Nawagambilani chindedi, kubula uhelo we mbingu ne isi, hachihali chidodo hegu hadodo vitendese ha sigilizi nahauswe kubula chila chintu chichinte. ¹⁹ Elo, yoyose hekutimila hata

umwenga mwe miko ikigwe hata hegu ni mdodo na kuhinya watuhu kudamanya ivyo, natende mdodo mo Useuta wa kwembingu. Vituhu, yoyose akutimila Sigilizi nakuhinya watuhu kudamanya saivyo, natende mkulu mo Uzumbe wa kwembingu. ²⁰ Ivyo, nawagambilani kugamba, namdahe kwingila mo Useuta wa kwembingu uneva du hegu mna kuwoneka wedi kuwajinka wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo mwe kudamanya viya Chohile akunga.

Mahinyo mwe maya

Luka 12:57-59

²¹ “Mwiva kugamba aho kale wantu wagambilagwa, ‘Usekukoma, mntu yoyose akudamanya ivyo na akantilwe.’ ²² Mna miye nawagambilani kugamba yoyose akumwihiwa mlukolo ywakwe aungwa akantilwe. Naho, yoyose akumgamba mlukolo ywakwe ‘Weye wi ywa bule!’ Negalwe kwe chitala, naho akumgamba mlukolo ywakwe kugamba wi mchilalu nehose kwigalwa kwe bome hedina uhelo. ²³ Ivyo uneva waunga kumlaviza jeleko Chohile mwe nchanja yo kulaviza ntambiko niyo wakumbuka kugamba kulemana na mlukolo ywako, ²⁴ asa idilavyo dyako kulongozi kwe nchanja yo kulaviza ntambiko, hita mkevane na mlukolo ywako, ukaheza uya ukalavywe idilavyo dyako kwa Chohile.

²⁵ “Uneva mntu akulaha ivanani hemwinati kabula kwechitala, chani mlahi ywako anasekukwinkiza kwa mkanta, akunga akwinkize kwa mndima mnkondo, nawe naujelwe mndani. ²⁶ Chindedi nakugambila,

uko nawikale kubula aho nobinde kuliha maliho ya nkomelezo.

Mahinyo mwe ugonyi

²⁷ “Mwiva kugamba navilongwa, ‘Msekugonya.’ ²⁸ Mna nawagambilani yoyose akum-sinya mvyele na kummeila mate kamgonya kale naye mo moyo wakwe. ²⁹ Elo uneva ziso dyako dya kulume dyakuhosa ukole masa, ding'ole udidule! Ni vitana vidala waze hantu ho umwili wako kuleka umwili wako mjima kudulwe kwe dibome hedina uhelo. ³⁰ Uneva mkono wako wakulume wakuhosa ukole masa, ukante udule! Ni vitana vidala waze hantu he vitago vyako kuleka umwili wako mjima kudulwa mwe dibome hedina uhelo.

Mahinyo mwe Kwasa mvyele

Matayo 19:9; Mako 10:11-12; Luka 16:18

³¹ “Naho vilongwa, ‘Yoyose akumwasa mkaziwe amwinke mawandiko ya kumwasa.’ ³² Mna nawagambilani kugamba yoyose akumwasa mkaziwe, mna siyo kwachausa cha chilanga, amtenda mkaziwe yudya agonywa uneva ana solwa vituhu. Naho akumsola uyo asigwe naye ni mgonyi.

Kwelisa

³³ “Naho mwiva kugamba aho kale navilongwa, ‘Msekwelisa udanti, mna mdamanye viya mungile mumdamanyize Zumbe.’ ³⁴ Mna miye nagamba, msekwelisa ng'o, hata kwembingu, kwaviya nicho chigoda cho uzumbe mazuwa yose cha Chohile, ³⁵ hegu mwe isi, kwaviya ni hantu hakwikiya viga vyakwe,

hegu mwe Yelusalemu, kwaviya nuwo mzi wa Seuta mkulu. ³⁶ Naho usekwelisa kwa mtwi wako, kwaviya hukudaha kudamanya hata luvili lumwenga lutende lung'aile hegu lutitu. ³⁷ Mna 'Nivyo' itende 'Nivyo' hegu 'Bule' itende 'Bule.' Vituhu vikujinka aho vyalawa kwa Mwavu.

Mahinyo mwe kuvuziza

Luka 6:29-30

³⁸ "Mwiva kugamba vilongwa, 'Ziso kwa ziso, naho zino kwa zino.' ³⁹ Mna miye nawagambilani, msekuhigana na mntu mwavu, uneva mntu akakuhuta mwe fundu ya kulume, mhitwile intuhu nayo. ⁴⁰ Naho mntu akakwigala kwe chitala kukulaha kwa nkazu yako, mlekeile ne dijoho nadyo. ⁴¹ Naho mntu anakunga ujende maili imwenga, jenda naye mbili. ⁴² Mwinke akukulombeza, naho usekumlemeila akukulombeza.

Kunga Wankondo

Luka 6:27-28, 32-36

⁴³ "Mwiva kugamba navilongwa, 'Waunge wambuyazo, wehiwe wankondo wako.' ⁴⁴ Mna miye nawagambilani, waungeni wankondo wenyu naho walombezezeni wadya wakuwasulumizani, ⁴⁵ chani mkatende wana wa Tate ywa kwembingu. Kwaviya alangaziza zuwa dyakwe kwa wantu wavu na wantu wedi, naho anyesa fula kwa wadya wakuwoneka wedi na hewekuwagila. ⁴⁶ Namwinkigwe jeleko dyani kulaila kwa Chohile uneva mkawaunga wadya wakuwaungani? Hata wachisanya kodi wadamanya saivyo! ⁴⁷ Naho uneva mwasimwila na walukolo wenyu du, mdamanya

vihi vitendese? Hata hewemzumile Chohile wadamanya saivyo! ⁴⁸ Mwaungwa mchinte, saviya Tati yenyu wa kwembingu achintile!

6

Mahinyo ya kulavya kwa watakunga

¹ “Msinyise msekudamanya wedi mwa meso ya wantu, chani wawasinyeni, kwaviya mnadamanya ayo hamkuhokela ntunyo kwa Tati yenyu ywa kwembingu.

² “Ivyo umo ukenkiza malavyo, usekuvila gunda kwa mntu yoyose saviya wasongaganyi wakulombeza mwe nyumba zo kuvikila na mwe sila, chani watunywe ni wantu. Nawagam-bilani ichindedi, wahokela kale ntunyo yawo.

³ Mna nyuwe mkalavya malavyo damanyani kwa chinyele, usekuleka mkono wako wa kumoso umanye chiya chikudamanywa ni wa kulume,

⁴ Chani lavyo dyako ditende dya chinyele. Tati yako, akuwona vikudamanywa chinyele, naku-tunye.

Mahinyo ya kumlombeza Chohile

Luka 11:2-4

⁵ “Umo mkamlombeza Chohile, msekutenda saviya wasongaganyi! Waunga kuchimala wakamlombeza Chohile mwe nyumba zo ku-vikila na mwe zikaya, chani wawonwe ni chila mntu. Nawagam-bilani chindedi wahokela kale ntunyo yawo. ⁶ Mna ukamlombeza Chohile, ingila mwe chumba chako vugala ulwivi, niyo walombeza kwa Tati yako, hekuwoneka. Tati yako naye, akuwona vya chinyele, nakutunye.

⁷ “Mkamlombeza Chohile, msekulonga mbuli heziligane, saviya wantu hewemzumile Chohile wakutenda, wakufanyanya chohile wawo naweve kwaviya walombeza. ⁸ Msekwikala sa awo. Tati yenyu kavimanya kale viya mkunga umo nyuwe hemnati kumlombeza. ⁹ Elo msinyise ivyo mkungwa mlonge mkalombeza kwa Chohile,

‘Tati yetu ywa kwembingu, zina dyako Dikukile ditogolwe,

¹⁰ Useuta wako na wize, hano he isi saviya vi kwembingu.

¹¹ Chinke mdyo wetu chikunga dyelo.

¹² Chilekeile masa yetu, saviya chikulekeila masa chidamanyizwe ni watuhu.

¹³ Usekuchijela mwe majezo, mna uchambule na yudya Mwavu.

Kwaviya uzumbe ni wako na udahi na ukulu mazuwa yoseni.

Navitende ivyo.’

¹⁴ “Uneva mkawalekeila wantu watuhu masa yawo wawadamanyize, Tati yenyu ywa kwembingu nawalekeileni seivyo. ¹⁵ Mna uneva hamuwalekeile watuhu, Tati yenyu naye hawalekeileni masa yenyu mdamanye.

Mahinyo ya kufunga

¹⁶ “Umo mkafunga, msekusinyala izi nyuso zenyu saviya wasongaganyi wakutenda. Waleka viya weli chani wamanyike kugamba wafunga. Nawagambilani, wahokela kale maliho yawo

yachintile. ¹⁷ Mna weye ukafunga hwi kudya, kuguguta mavuta mo uso naho uchane izi fili zako, ¹⁸ chani watuhu wasekumanya kugamba kufunga, Tati yako uyodu, hekuwoneka, namanye. Tati yako, akuwona ukudamanya chinyele, nakutunye.

Ugoli Kwembingu

Luka 12:33-34

¹⁹ “Msekwikiya ugoli hano he isi, ukubalangwa ni sondo na nkanga, wabavi nawo wavuna na kubawa. ²⁰ Mna, ikani ugoli wenyu kwembingu, sondo na nkanga havikudaha kubalanga na wabavi nawo hawakudaha kuvuna na kubawa. ²¹ Kwaviya moyo wako nawikale hadya ugoli wako wili.

Ulangazi wa mwili

Luka 11:34-36

²² “Meso yekala enga taa yo umwili. Uneva meso yako yawona vyedi, umwili wako mjima naulangazwe, ²³ mna uneva ameso yako yaiha, umwili wako nawikale mwe chiza. Elo uneva ulangazi wi mwako ni chiza, nakutende na chiza chivivihi!

Chohile na Ugoli

Luka 16:13; 12:22-31

²⁴ “Hahali akudaha kutenda mtumwa ywa mazumbe waidi, namwihiwe yumwenga nakumunga umtuhu, namtunye yumwenga nakubela umtuhu. Hamkudaha kusankanila woseni Chohile hamwenga na ugoli.

²⁵ “Vino nivyo vikuleka huwagambilani kugamba msekwogoha mwe mbuli za nkande na vya kunywa vikunga vikaleka mkatenda

wajima, hegu mwe suche za mili yenyu. Vino, ujima suwo wedi kujinka nkande? Naho mwili suwo wedi kujinka suche? ²⁶ Kaulani wadege, hawakuhanda mbeyu, kuchisanya nkande nakuika mwe magulu. Mna Tati yenyu ywa kwembingu awasinya! Nyuwe hamwi wedi kujinka wadege? ²⁷ Vino hana yumwenga mgati mwenyu akudaha kujenyeza ujima wakwe hadodo, hegu utali wakwe hadodo?

²⁸ “Naho ni mbwani kwevinya mwe suche? Kaulani viya maluwa ya kumbago yakukula, hayakudamanya ndima hegu kwesumila suche. ²⁹ Mna nawagambilani kugamba hata Zumbe Sulemani na ukulu wakwe woseni nahana suche ntana sa luwa dimwenga mwe yano. ³⁰ Ni Chohile akuvisa zani dya kumbago, diya dyelo diyaho naluvi, dyokwa. Hana uchindedi utendese wa kuwawisa nyuwe? Nyuwe wata uzumizi mjeche!

³¹ “Ivyo msekwoyoha, mkagamba, ‘Nachidye mbwani? Nachinywe mbwani? Hegu nachivike mbwani?’ ³² Vino nivyo ivintu hewekuzumila wakufanyanya. Tati yenyu ywa kwembingu kavimanya kugamba mwaunga vino vintu vyoseni. ³³ Mna kujinka yoseni, mfanyanye Useuta wa Chohile na wedi wakwe, naye nawenkeni vyoseni vituhu. ³⁴ Elo msekusankanila mbuli za luvi, neyevinye yenye. Chila zuwa dina mbuli zakwe.

7

*Kukantila watuhu
Luka 6:37-38, 41-42*

¹ “Mse kukantila watuhu, chani Chohile naye asekuwakantilani, ² Kwaviya sila na mjeseze kukantila watuhu, nizo na mkantilwe. ³ Ni mbwani ukusinya kabasi ke mwe ziso dya mlukolo ywako, hwikusinya msomo wi mwe ziso dyako? ⁴ Wadaha vivihi kulonga kwa mlukolo ywako, ‘Goja nuse kabasi ke mwe ziso dyako,’ weye mwenye una msomo mwe idiziso dyako? ⁵ Weye msongaganyi! Konga kulavya msomo mwe diziso dyako, naho naudahe kuwona vyedi kulavya kabasi ke mwe ziso dya mlukolo ywako.

⁶ “Msekwinka makuli vintu vikukile, naho mnase kuzidwila nguluwe salu zenyu za yombe kulu zinase kujatwajatwa.

Lombeza, uza, Towa hodi
Luka 11:9-13

⁷ “Lombezani, naywi namhokele, londani, naywi namuwone, towani hodi, naywi namvugwilwe. ⁸ Mna chila akulombeza nahokele, naho chila yumwenga akulonda nawone, akutowa hodi navugwilwe. ⁹ Hana yumwenga ywenyu tati ywa mntu akumwinka mwanawe yuwe akamlombeza mgate? ¹⁰ Hegu namwike nyoka akamlombeza samaki? ¹¹ Elo uneva nyuwe wavu mmanya kwinka wana wenyu vintu vyedi. Tati yenyu ywa kwembingu hawenkise vintu vyedi kwa wadya wakumlombeza!

¹² “Damanyizani watuhu viya mkunga wawadamanyizeni, nyuwe nanywi mwa wadamanyizagwa seivyo, vino nivyo ili Sigilizi ya Musa na mahinyo ya wawoni.

*Sila finyu**Luka 13:24*

¹³ “Ingilani mwe sila sisili, kwaviya sila ya kwe bome hedina uhelo ni zangalamu naho ni mpufu, walozize wagwila isila iyo. ¹⁴ Mna sila ikwiza ko ujima ni sisili, naho ni ndala, ni wajeche wakwiigwila.

*Mti na matunda yakwe**Luka 6:43-44*

¹⁵ “Mkaulise wawoni wadanti, wamwizilani wekale kwa kuse saviya wavaile suche za ngoto, mna mndani mwawo wekala saviya mauzi. ¹⁶ Namuwamanye kwa yadya wakudamanya. Miwa haikudaha kweleka zabibu, naho mibaluti haikulavya tini. ¹⁷ Mti wedi weleka matunda yedi, mti wihiye nawo haukudaha kweleka matunda yedi. ¹⁸ Mti wedi haukudaha kweleka matunda yehiye, mti wihiye nawo haukudaha kweleka matunda yedi. ¹⁹ Chila mti hawikweleka tunda dyedi nausengwe niyo wadulwa ko moto. ²⁰ Ivyo, wawoni wadanti namuwamanye kwa yadya wakudamanya.

*Sakumanyize**Luka 13:25-27*

²¹ “Suyo chila yumwenga akunitanga ‘Zumbe, Zumbe’ akunga engile mo Useuta wa kwembingu, mna wadya du wakudamanya viya Tati yangu ywa kwembingu akuwaunga wadamanye. ²² Umo zuwa dya Ukanti dikabula, walozize nawanigambe, ‘Zumbe, Zumbe! Hachilongile ulosi wa Chohile kwa zina dyako, kwa zina dyako chigulusa mpepo na kudamanya mpituko

zilozize!’ ²³ Aho naniwagambe, ‘Siwamanyizeni. Halaweni hangu, wantu wabanasi nyuwe!’

Wazesi waidi
Luka 6:47-49

²⁴ “Ivyo, yoyose akwiva ulosi wangu uno nakuutimila kekala savya mntu mbala akuzenga nyumba yakwe mwe luwe. ²⁵ Fula inya, mito imela na kubohola, nkung'unto isingisa. Mna nyumba haigwele, kwaviya msingi wakwe uzengwa mwe luwe.

²⁶ “Mna yudya akwiva ulosi wangu niyo hakuutimila kekala saviya mntu mhezi azengile nyumba yakwe mwe msanga. ²⁷ Fula inya, mito imela na kubohola, nkung'unto isingisa inyumba, niyo yagwa. Ukugwa kwakwe ni msindo!”

Udahi wa Yesu

²⁸ Yesu eze aheze kulonga vintu vino, idifyo niyo dyehelwa mwe viya ahinyize. ²⁹ Hekale saviya wahinyi wa Sigilizi, mna, kahinya kwa udahi.

8

Yesu ahonya Mntu
Mako 1:40-45; Luka 5:12-16

¹ Umo Yesu eze asele kwa kagulu, fyo kulu dimtimila. ² Niyo eza mntu yumwenga mta matana amfikila madi amgamba, “Zumbe, ukaunga wadaha kunitenda nilenguswe.”

³ Yesu achumiza umkono wakwe amdonta. Amgamba, “Naunga lenguswa!” Ahadya mtu uyo ahona matana yakwe. ⁴ Niyo Yesu amgamba,

“Tegeleza! Usekumgambila mntu, mna hita uke-
lagise kwa mlavyantambiko, chani chila mntu
akuwone kugamba kuhona, lavya lavyo diya
alagize Musa.”

*Yesu ahonya mndima ywa Mkulu ywa Chilumi
Luka 7:1-10*

⁵ Yesu eze engile Kapelinaumu, mkulu
yumwenga ywa Chilumi ambasa na
kumlombeza amwabize. ⁶ Amgamba, “Zumbe,
mndima ywangu ni mnyonje kukaya, hakudaha
kujenda naho alumiswa.”

⁷ Yesu amgamba, “Nanite hamhonye.”

⁸ Yudya mkulu ahitula, “Zumbe, bule,” “Miye
sikuwagila weye wingile mwe nyumba yangu.
Mna lavya ulosi du, mndima ywangu nahone.
⁹ Miye nami ni mntu nihasi he udahi wa wakulu,
naho nina wankondo watuhu wehasi hangu.
Nami hamgamba yumwenga, ‘So!’ Eza, naho
hamgamba mtuhu, ‘Hita!’ Aita, naho hamgamba
mndima ywangu, ‘Damanya vino!’ Adamanya.”

¹⁰ Yesu eze eve ayo, kehelwa nakulonga kwa
wantu wakumtimila, “Chindedi nawagambilani,
sinati kuwona yoyose mwe Izulaeli mta uzumizi
sa uno. ¹¹ Nawagambilani kugamba, walozize
naweze kulaila ko ulailo wa zuwa na mwingilo
wa zuwa nakwikala hamwenga na Bulahimu,
Isaka na Yakobo mwe Useuta wa kwembingu.
¹² Mna wadya wakunga watende mo Useuta
na wadulwe kuse kwe chiza, uko nawaile na
kusiginta meno.” ¹³ Niyo Yesu amgamba yudya
mkulu ywa nkondo, “Hita kaya, navitendeke

saviya uzumile kwachausa chako.” Ahadya yudya mindima niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize

Mako 1:29-34; Luka 4:38-41

¹⁴ Yesu niyo aita kukaya kwa Petulo, uko ambwila nine vyala dya petulo, kagona mo lusazi hakudaha homa. ¹⁵ Adonta umkono wakwe, ihoma yamlekela, achimala na kumsankanila. ¹⁶ Chisingi chize chingile, wantu wamwigaila Yesu wantu walozize na wata mpepo. Yesu agulusa mpepo zihye kwa ulosi nakuhonya woseni nawakalumwa. ¹⁷ Adamanyaga ivyo kutenda viya alongaga muwoni Isaya vilaile, “Yeye mwenye kaguha ubovu wetu nakuguha manyonje yetu.”

Wakunga watende Wanampina wakwe

Luka 9:57-62

¹⁸ Yesu eze asinye fyo dya wantu dimzunguluka, awaunga wanampina wakwe womboke ntendele ya kaidi ye diziwa. ¹⁹ Mhinyi ywa Sigilizi yumwenga ambasa amgamba, “Mhinyi, miye na hutimile uko nawite.”

²⁰ Yesu amhitula amgamba, “Mauzi yana malundu na wadege wana masasa mlanga mwe miti, mna Mwana ywa Mntu hana heugono na kuhumula.”

²¹ Yumwenga mwa wanampina wakwe amgamba, “Zumbe, ndakunileka nuye hamhambe tate.”

²² Yesu amhitula amgamba, “Nitimila, waleke wabanike wahambe weyawe wabanike.”

Yesu anyamaza nkung'unto
Mako 4:35-41; Luka 8:22-25

²³ Yesu akwela mwe ngalawa, wanampina wakwe nawo waita naye. ²⁴ Aho wimbi kulu dyatowa idiziwa, ngalawa neimwe nkondo ya kudidimila. Mna Yesu na kagona. ²⁵ Wanampina wambasa wamwinula. Wamgamba, “Zumbe! Chikombole. Chafa!”

²⁶ Yesu ahitula, “Ni mbwani mkogohesa? Chindedi uzumizi wenyu nimdodo!” Niyo enuka na kukwahila inkung'unto namawimbi vinyamale, niyo kwatenda kwa ziziwalisa.

²⁷ Chila yumwenga kehelwa. Wagamba, “Yuno ni mntu ywani? Hata nkungunto na mawimbi vyamwiva!”

Yesu ahonya wantu waidi wata mpepo
Mako 5:1-20; Luka 8:26-39

²⁸ Umo Yesu eze abule mo mzi wa Gadala mwe ntendele ntuhu ye diziwa, adugana na wantu waidi wakulaila kwe zimbila. Wantu wadya wendaga na mpepo nkali zitendese naho nendile hahana mntu ukudaha kugwila isila iyo. ²⁹ Aho waguta, “Wachunga mbwani, weye Mwana Chohile? Kwiza kuchinka nkuto chipindi hachinati kubula?”

³⁰ Nakuna fyo dya nguluwe dikudya hajihi aho. ³¹ Ivyo mpepo zamlombeza Yesu, “Uneva waunga uchiguluse, chigale mwe diya idifyo dye zinguluwe.”

³² Yesu awagamba, “Hitani.” Ivyo zafosa nakwingila mwe zinguluwe. Fyo jima dye zinguluwe dyagulukila kwe diziwa nakufila mwa mazi.

³³ Wadimi nawakadima izinguluwe niyo waguluka kwita komzi, uko wakusimwila imbuli injima naviya vilaile kwa wadya wantu wata zimpepo. ³⁴ Ivyo chila yumwenga kulaila komzi kaita kumsingila Yesu, weze wamwone, wamlombeza amlawe mo umzi wawo.

9

Yesu ahonya mntu aholomale

Mako 2:1-12; Luka 5:17-26

¹ Yesu engila mwe ngalawa, alaila ntendele ya kaidi ye diziwa nakwingila komzi wakwe nakekala. ² Wantu wamwenga wamwigaila mntu aholomale, agonile mwe lusazi. Yesu eze awone uzumizi wakwe, amgamba yudya aholomale, “Mwanangu kwenke moyo, masa yako yalekeilwa.”

³ Niyo wahinya Sigilizi wamwenga wawagamba, “Yuno mntu amhuluta Chohile!”

⁴ Yesu kuno akamanya viya wakufanyanya mwe myoyo yawo, awagamba, “Ni mbwani mkufanyanya mbuli zihiye sa zino? ⁵ Vihufu ni vihi, kugamba, ‘Masa yako yalekeilwa,’ hegu kugamba, ‘Chimala ujende?’ ⁶ Ivyo naunga mnamanye kugamba Mwana ywa Mntu ana udahi mwe isi wa kulekeila masa.” Elo amgamba yudya mntu aholomale, “Chimala, guha lusazi lwako wite kaya!”

⁷ Uyo mntu achimala nakwita kaya. ⁸ Umo wantu weze wawiwone viya vilaile wogoha, na kumtunya Chohile kwa kumwinka udahi kwa wantu.

*Yesu amwitanga Matayo
Mako 2:13-17; Luka 5:27-32*

⁹ Yesu ahalawa aho hantu, niyo ajenda jenda, awona mchisanya kodi, akwitangwa Matayo, kekala he ndima yakwe. Amgamba, “Nitimila.”

Matayo enuka na kumtimila.

¹⁰ Umo Yesu akadya nkande kukaya kwa Matayo, wachisanya kodi walozize na wata masa watuhu weza nakulungana na Yesu hamwenga na wanampina wakwe he ndala.

¹¹ Mafalisayo wamwenga waviwona vino nakuwauza wanampina wakwe, “Ni mbwani mhinyi wenyu akudya na wachisanya kodi na wantu wata masa?”

¹² Yesu kaweva nakuwahitula, “Wantu wajima hawakunga mlaguzi, mna wadya wanyonje awodu. ¹³ Hitani mkalonde Vikulongwa mwa mawandiko Chohile alongaga. ‘Naunga mbazi, siyo ntambiko ya nyama.’ Miye mwenye sizile kunga wadya wakwefanyanya wawoneka wedi, mna wata masa.”

*Kuuza mwe kufunga
Mako 2:18-22; Luka 5:33-39*

¹⁴ Niyo wanampina wa Yohana Mta kubatiza wambasa Yesu, wakauza, “Ni mbwani suwe chafunga, Mafalisayo nawo wafunga, mna wanampina wako hawakufunga ng'o?”

¹⁵ Yesu ahitula, “Vino wajeni wagonekwe mwe nyinka wadaha kwikala na usungu umo umwali nauswe? Havikudahika! Mna zuwa dyeza umo nyinka yo umwali nayuswe kwenyu, nawo nawafunge.

16 “Hahali akusuma chilaka cha suche mpya mwe suche isakale, kwaviya chihya nachitatule suche isakale na kujela sakaza mwe isuche.
 17 Hahali akujela divai mpya mwe vyampa vya mikota visakale, kwaviya mikwiji naitulike, divai naitike, mikwiji naibanike. Mna divai mpya yaikwa mwe vyampa vya mikota vihya, vyoseni navikale mwe hali yedi.”

Mwana chiche ywa mkulu na mvyele

Mako 5:21-43; Luka 8:40-56

18 Umo Yesu akalonga vino, mkulu yumwenga wa Chiyahudi ambasa, amfikila madi na kugamba, “Mwanangu wa chiche kabanika. Mna so ujeleke mikono yako mwakwe, natende mjima.”

19 Ivyo Yesu afosa nakumtimila, wanampina wakwe nawo waita hamwenga naye.

20 Mvyele nakahuma unyonje wa kulawa sakame kwa mihilimo mlongo na midi kamtimila Yesu hanyuma niyo adonta lepe dye suche ya Yesu. 21 Egamba mwenye, “Uneva du ninadonta isuche yakwe, na nihone.”

22 Yesu ahitukila kunyuma niyo amwona yudya mvyele, amgamba, “Kwenke moyo, mwanangu ywa chiche! Uzumizi wako ukuhonya.” Aho yudya mvyele atenda kahona.

23 Niyo Yesu aita kukaya kwa yudya mkulu. Eze awone wantu wakachema nchemo za ndilo kuno fyo dya wantu wakatula lwasu, 24 agamba, “Chila yumwenga afose! Yuno mwana chiche habanike, kata kugona du!” Niyo wose wamseka.

25 Mna wantu weze wafose, Yesu niyo engila

mwe chumba nachina umwana uyo, amtoza mkono, umwana naye achimala. ²⁶ Mbuli zo ulosi uno zijenyela mwe isi idya yose.

Yesu ahonya mantuntu waidi

²⁷ Yesu ahalawa hadya hantu, umo akajenda, mantuntu waidi wakonga kumtimila. Waguta, “Mwana ywa Daudi, chifile mbazi!”

²⁸ Yesu eze abule kukaya, wadya mantuntu waidi wambasa, niyo awauza, “Mwavizumila kugamba nadaha kuwahonya?”

Wahitula, “Zumbe, nivyo!”

²⁹ Niyo Yesu adonta ameso yawo na kugamba, “Navilaile, saviya mzumile!” ³⁰ Niyo meso yawo yagubuka. Yesu awasigila kwa nguvu, “Msekwi-longa imbuli ino kwa yoyose!”

³¹ Mna wahalawa nakulonga mbuli za Yesu mwe isi idya yose.

Yesu ahonya chimumu

³² Umo wantu wakahalawa, wantu wamwenga wamwigaila Yesu chimumu kwaviya nendile ana mpepo. ³³ Mna aho mpepo ize iguluswe, uyo mntu akonga kulonga, chila yumwenga kehelwa. Wagamba, “Hachinati kuwona chintu sa chino mwe Izulaeli!”

³⁴ Mna Mafalisayo wagamba, “Mkulu ywa mpepo nuyo akumwinka Yesu udahi wa kugulusa mpepo.”

Yesu afila mbazi wantu

³⁵ Yesu azunguluka kutalamkila mizi na kaya zoseni. Kahinya mwe nyumba zo kuvikila, akalonga Mbuli Yedi yo Useuta, nakuho-nya wantu wata manyonje na maine yesi-
mane. ³⁶ Eze awone fyo dya wantu, umoyo wakwe niyo wawafila mbazi, kwaviya wekala wata woga kuno wasokele, saviya ngoto hez-
ina mdimi. ³⁷ Ivyo awagamba wanampina wakwe, “Ulozo uloza, mna wavuni ni wajeche. ³⁸ Mlombezeni Zumbe mta ywa uvuni, egale wandima kuchisanya ulozo wakwe.”

10

Wasigilwa mlongo na waidi wa Yesu

Mako 3:13-19; Luka 6:12-16

¹ Yesu kawetanga wanampina wakwe mlongo na waidi, awenka udahi wakugulusa mpepo nchafu na kuhonya chila unyonje. ² Mazina yawo wasigilwa mlongo na waidi ni yano, ywa nkongo ni Simoni akwitangwa Petulo, na mlukolo ywa Anduleya, Yakobo mwana ywa Zebedayo, hamwenga na mlukolo ywakwe Yohana, ³ Filipo na Batolomayo, Tomaso na Matayo mchisanya kodi, Yakobo mwana Alifayo, na Tadeyo, ⁴ Simoni Zelote, na Yuda Isikaliyote yudya amhituke Yesu.

Yesu asigila ndima kwa Wasigilwa mlongo na waidi

Mako 6:7-13; Luka 9:1-6

⁵ Yesu kawasigila wasigilwa mlongo na waidi na kuwenka malagizo yano, “Msekwita kwa wantu sawo Wayahudi naho msekwingila mwe

mizi ya Wasamaliya. ⁶ Mna hitani kwe ngoto zagile za nyumba ya Izulaeli. ⁷ Mo kwita kwenyu mkalonge kugamba. ‘Useuta wa kwembingu wi haguhi!’ ⁸ Honyani wanyonje, uyusani wabanike, lengusani wata matana, gulusani mpepo. Hamlihile udahi uwo, nyuwe nanywi msekunga chochose. ⁹ Mwe mikwiji yenyu msekuguha zahabu, hela, hegu matundu ya shaba. ¹⁰ Msekuguha mkwiji wa kulombezeza mwe sila, suche ntuhu, vilatu, hegu nkome. Kwaviya mdamanya ndima aungwa ahokele maliho yakwe.

¹¹ “Mkengila mwe mzi wowose hegu kaya, londani mntu akunga awahokele, ikalani mwakwe kubula aho mkunga mhalaila. ¹² Mnengila mwe nyumba walamseni wakaya wa mwe nyumba iyo. ¹³ Uneva wantu we nyumba idya wakawahokela, watende na utondowazi uduya muwaungile, mna wanawalemela, utondowazi wenyu uwawiyeni. ¹⁴ Uneva mntu yeyose na alemele kuwahokela, hegu kuwetegeleza, ilaweni nyumba iyo hegu umzi uwo, naho mkungunte iditifili mwe viga vyenyu. ¹⁵ Nawagambilani chindedi, mwe dizuwa dyo kukantilwa, Chohile na awafile mbazi wantu wa Sodoma na Gomola kujinka wantu wo umzi uduya!

Masulumizo yakwiza

Mako 13:9-13; Luka 21:12-17

¹⁶ “Kwetegelezeni! Nawasigila saviya ngoto mgati mwe mauzi. Msinyise saviya nyoka, naho mhole saviya suwamanga. ¹⁷ Mkaulise! Kwaviya nawawegaleni mwe vitala naho

nawahute nkome mwe zinyumba zo kuvikila. ¹⁸ Namwigalwe kulongozi kwa wakulu na maseuta kwa chausa changu, chani mlavye ukuzi wa Mbuli Yedi ya Chohile kulongozi kwawo na kulongozi kwa wantu sawo Wayahudi. ¹⁹ Umo wanawegalani mwe vitala, msekogoha kugamba namgaze hegu namhitule vivihi, mkabula namwinkigwe yokulonga. ²⁰ Kwaviya sawo nyuwe mkunga mlonge, mna Muye wa Chohile nuwo naulonge kujinkila nyuwe.

²¹ “Mlukolo namhose mlukolo mnyawe akomwe, tati ya mntu na amhose mwanawe, wana nawawahitukile welesi wawo na kuwakoma. ²² Wantu wose nawawehiweni kwa chausa che dizina dyangu. Mna akunga ajijimize kubula koudumo, nuyo akunga akombolwe.

²³ “Umo wakawasulumiza mwe mzi umwenga, gulukilani mwe mzi mtuhu. Nawagambilani chindedi hambinde kujenda mwe mizi yose ya Izulaeli Mwana ywa Mntu hanati kwiza.

²⁴ “Mwanampina suyo mkulu kumjinka mhinyi ywakwe, hegu mindima hakumjinka mkulu ywakwe. ²⁵ Vyachinta mwanampina kutenda saviya mhinyi ywakwe, na mindima kutenda saviya mkulu ywakwe. Uneva wamwitanga mta ikaya Belizebuli, ivyo hawawetange awakaya mazina yehiyise!

Akungwa ogohigwe

Luka 12:2-7

²⁶ “Ivyo, mse kuwogoha wantu awo. Chila chigubikwe nachigubulwe, naho chila chifisigwe nachimanyike. ²⁷ Huwagambilani nyuwe mwe

chiza, ilongeni kung'aile, naho mbuli mkuiva ikatakaliswa, ilongeni mwa wantu mlanga mwe nyumba. ²⁸ Mse kuwogoha wadya wakukoma umwili, mna hawakudaha kukoma imyuye. Ywa kogoha ni yudya akudaha kuukoma mwili hamwenga no muye mo umoto we bome hedina uhelo. ²⁹ Wadege waidi watagwa tundu dimwenga. Mna hahali yumwenga mgati mwawo akunga agwe hasi Tati ywawo hevimwagile. ³⁰ Mna kwenyu, hata fili zose mwe mitwi yenyu ziwazwa. ³¹ Ivyo mse kogoha, nyuwe mwi wedi kujinka wadege walozize!

Kumzumila na kumlemela Kulisito

Luka 12:8-9

³² “Chila akunizumila mwa meso ya wantu, miye nami nanimzumile mwa meso ya Tati yangu kwembingu. ³³ Mna akunilemela mwa wantu, nami nanimlemele mwa meso ya Tati ywangu kwembingu.

Suwo utondowazi mna sime

Luka 12:51-53; 14:26-27

³⁴ “Mse kufanyanya kugamba siza kwigala utondowazi mwe isi. Sizile kwigala utondowazi mna sime. ³⁵ Siza kulemanya wana na tati ywawo, mwana chiche na nine, mkwelima na mkwewe, ³⁶ mnkondo ywako ni mwele kwa ywako mwenye.

³⁷ “Akumuungisa tati yakwe hegu mami yakwe kujinka miye, hakuniwagila. Akumuungisa mwana chilume hegu mwana chiche kujinka miye hakuniwagila, ³⁸ naho hekwinula msalaba wakwe na kunitimila hakuniwagila. ³⁹ Mta

kuwona ujima wakwe nawaze, naho yudya akuwaza ujima wakwe kwa chausa changu, nauwone.

Jeleko

Mako 9:41

⁴⁰ “Akuwahokelani nyuwe, anihokela miye, yudya naye akunihokela miye, amhokela yudya anisigile. ⁴¹ Akumhokela muwoni kwaviya ni muwoni, na ahokele ntunyo ya muwoni. Akumhokela mta kuwagila kwaviya wawoneka ni wedi, na ahokele ntunyo ya mata kuwagila. ⁴² Naho uneva yoyose amwinka hata champa cha mazi ye mpeho kwa yumwenga mwe wano wadodo kwaviya ni mwanampina ywangu, nawagambilani chindedi, na ahokele jeleko.”

11

Ulosi kulaila kwa Yohana Mta kubatiza

Luka 7:18-35

¹ Umo Yesu eze abinde kuwasingila wanampina wakwe mlongo na waidi, niyo ahalawa, aita kuhinya na kulonga mwe mizi ihaguhi na hadya.

² Yohana Mta kubatiza umo achei kwe dijeleza eze eve mbuli zose zikudamanywa ni Kulisito, awasigila wanampina wakwe, ³ wakamuze, “Weye ni yudya ukungwa eze, hegu chimgoje mtuhu?”

⁴ Yesu ahitula awagamba, “Hitani mkamgam-bile Yohana yadya yose mkwiva na kuwona.

⁵ Matuntu wadaha kuwona, wamolomale wajenda, wata matana walenguswa, hewe kwiva weva, wabanike wauyuswa naho Mbuli Yedi ya

Chohile ya longwa kwa wachiwa. ⁶ Ni chinyemi kwa yudya hena nkama namiye.”

⁷ Niyo wadya weze wahalawe, Yesu akonga kuwagambila wantu mbuli zakwe Yohana, “Mwita kwe nyika kukaula mbwani? Lunyasi lukusingiswa ni mpeho? ⁸ Mna namfosa kukaula mbwani? Mntu availe suche ntana? Kaula, wantu wakuvala suche ntana we mwe nyumba za maseuta. ⁹ Mna mwita kusinya mbwani? Muwoni? Ni chindedi, mna yuno nikajinka ya muwoni. ¹⁰ Yuno nuyo awandike yano, ‘Kaula, miye namsigila mndima ywangu ho uso wako.

Naidamanye isila yako yo kukulongwela.’

¹¹ “Nawagambilani chindedi, mwenyu hanati kwelekwa mwana akutenda mkulu kujinka Yohana Mta kubatiza. Ivyo vili, yudya akutenda mdodo mo Useuta wa kwembingu, ni mkulu kujinka uyo. ¹² Kukongela zuwa dya Yohana Mta kubatiza kubula vino haluse Useuta wa kwembingu welavyanya wenye, wantu wakuungisa wauhokela. ¹³ Kwaviya uwoni uwo walongagwa ni wawoni wose ne Sigilizi ya Musa kubula mwe chipindi cha Yohana, ¹⁴ naho uneva mwaunga mzumile ulosi wawo, Yohana nuyo Eliya, ukwiza kwakwe kwawonagwa. ¹⁵ Mta magutwi eve!

¹⁶ “Haluse nani waliganye na mbwani wantu wa chino cheleko? Waligana na wana wakwikala kwedigwilo, wakuwetanga weyawe, wakagamba, ¹⁷ ‘Chiwachemelani wila wa nyinka, mna hamvinile! Chichema za ndilo, mna vyose hamwiile!’ ¹⁸ Umo Yohana ezile, kafunga kuno hekunywa divai, chila yumwenga kagamba, ‘Ana

mpepo!’ ¹⁹ Umo Mwana ywa Mntu ezile, adya na kunywa, chila yumwenga agamba, ‘Mkauleni yuno mntu! Nimbafu naho ni mkozi, ni mbuya ywa wachisanya kodi na wata masa!’ Umanyi wa Chohile walagiswa kwa kuwoneka ywedi kwa ntendwa zakwe.”

Mizi Heikuzumila
Luka 10:13-15

²⁰ Wantu wa mwe mizi Yesu adamanyaga mpituko na vilagiso vilozize haweile masa yawo, ivyo Yesu kawakwahila wantu we mizi iyo.

²¹ “Nauluwone, weye mzi wa Kolazoni! Nauvimanye mwenye, Betisaida! Kwaviya mpituko zidamanywe mndani mwenyu zadamanywe uko Tilo na mo mzi wa Sidoni, wekazi wa uko nawavika majuniya na kwekuluguta maivu chikale, kulagisa kugamba weila masa yawo!

²² Nawagambilani chindedi, Chohile nawafilise mbazi wantu wa Tilo na Sidoni kujinka nyuwe mwe dizuwa dyo kukantilwa. ²³ Weye nawe Kapelinaumu, Togola! Naukaunga wekweze mwenye kwembingu? Naudulwe hasi kwe bome hedina uhelo! Hegu mpituko zidamanywe kwako zadamanywe uko Sodoma, umzi uwo naucheyaho kubula dyelo. ²⁴ Elo nawagambilani kugamba mwe dizuwa dyo kukantilwa weye naukantilwe kujinka wantu we Isi ya Sodoma!”

Soni kwangu mhumule
Luka 10:21-22

²⁵ Mwe chipindi icho Yesu ahitula agamba, “Tate, Zumbe ywa kwembingu ne isi! Nakutogola kwaviya mbuli zino kuwafisa wata umanyi

na fanyanyi, niyo wawagubwila wana hewena fanyanyi. ²⁶ Heye, Tate, kwaviya nivyo ungile navitendeke.

²⁷ “Tate kaninka vintu vyose. Hahali ammanyize Mwana, mna ni Tate uyodu, naho hahali ammanyize Tate, mna Mwana uyodu hamwenga na yoyose Mwana akumunga kumgubwila.

²⁸ “Soni kwangu, nyuwe nyose msokele kwa kwinula mizigo izamile, naniwahumuzeni.

²⁹ Kwenkeni moyo, mhine kwangu, kwaviya miye sihola, naho nimjijimizi wa moyo, nanywi na mbwede mwe myoyo yenyu. ³⁰ Kwaviya moyo wangu uhuha, na mzigo wangu hunga niwatwiseni uhuha.”

12

Lufyambo mwe zuwa dya kuhumula

Mako 2:23-28; Luka 6:1-5

¹ Havikalise umo Yesu akajinka mwe zikonde zuwa dya kuhumula. Wanampina wakwe walumwa ni sala, wakonga kuhulula maiso ya ngano wadya. ² Mafalisayo weze wawone, wangamba Yesu, “Kaula, wanampina wako wadamanya mbuli hezikungwa mwe zuwa dya Kuhumula!”

³ Yesu ahitula, “Hamsomile viya Daudi adamanye, umo endaga hamwenga na weyawe walumwagwa ni sala? ⁴ Engilaga mwe nyumba nkulu ya Chohile, yeye hamwenga na weyawe niyo wadya imigate aikiwe Chohile, hata hegu havikungwa wowo kuidya, walavyantambiko awodu nawo wakungigwa wadye. ⁵ Hegu hamsomile mwe Sigilizi Chohile amwinkile

Musa, kugamba chila mwe Zuwa dya kuhumula walavyantambiko mwe Nyumba nkulu ya Chohile hawakudamanya viya vikungwa mwe Zuwa dya kuhumula, hawana masa? ⁶ Nawagambilani, kugamba hano hana chintu chikungiswa kujinka Nyumba nkulu ya Chohile. ⁷ Uneva hegu mwamanyize ulosi uno, ‘Naunga mbazi, siwo ntambiko,’ hamwawetange wadya hewena masa kugamba wana masa. ⁸ Kwaviya Mwana Mntu nuyo Zumbe ywa Zuwa dya Kuhumula.”

*Mntu aholomale umkono
Mako 3:1-6; Luka 6:6-11*

⁹ Yesu ahalawa hadya, niyo aita mwe nyumba yo kuvikila, ¹⁰ hendaga na mntu aholomale umkono. Nahana wantu wamwenga weyaho wakunga kumlaha Yesu kwa kudamanya vihiye, ivyo wamuza, “Mwe sigilizi yetu ni vyedi kumhonya mntu mwe Zuwa dya Kuhumula?”

¹¹ Yesu ahitula, “Uneva yumwenga ywenyu ana ngoto ingile mwe bome Zuwa dya Kuhumula, hailavye mwe dibome? ¹² Togolani! Mntu ni ywedi kujinka ngoto! Nuko kugamba Sigilizi haikuchunga suwe kumwambiza mntu yoyose mwe zuwa dya kuhumula.” ¹³ Niyo amgamba yudya mntu, “Chumiza umkono wako.”

Auchumiza, watenda mjima naho saudya umtuhu. ¹⁴ Mna Mafalisayo niyo wafosa wakufunga njama wamkome Yesu.

Mndima asagulwe ni Chohile

15 Umo Yesu eze eve injama akufungilwa, akulawa uko, fyo kulu dya wantu dyamtimila. Awahonya woseni nendile ni wanyonje
 16 kawalemeza wase kungambila mntu yoyose izimbuli zakwe. 17 Katenda ivyo chani yadya Chohile alongaga kujinkila kwa muwoni Isaya yachinte.

18 “Kaula mndima ywangu nimsagule, humungisa, naho nibwedile. Nanijele Muye wangu mwakwe, naho nalonge na wantu wose we isi kanto dyangu.

19 Halafye hegu kuguta, naho hahali akunga eve izwi dyakwe mwe isila.

20 Havune mwanzi uhindile, naho hakome taa ikufifiya.

Naho abuze vikuwagila vilongoze,

21 naho wantu wose we isi nawamwikiye msuhi uyo.”

Yesu na Beelizebuli

Mako 3:20-30; Luka 11:14-23

22 Niyo wantu wamwenga wamwigaila Yesu mntu mta mpepo, tuntu, naho ni chimumu. Yesu kamhonya, ivyo yudya mntu niyo alonga na kusinya. 23 Wantu woseni wehelwa nakugamba, “Yuno suyo Mwana Daudi?”

24 Mna Mafalisayo weze weve, wagamba, “Yuno hakulavya mpepo, mna kwa nguvu zikulawana na Belizebuli, mkulu ywa mpepo!”

25 Yesu nakamanya viya wakufanyanya, awagamba, “Useuta wowose ukatowana wenye kwa wenye naugwe. Naho wekazi wa mzi

wowose hegu wantu wa lukolo lwesimile wakatowana wenye lukolo ulo halwikalise. ²⁶ Ivyo uneva fyo dimwenga dyatowana na tuhu mwe uzumbe wa Shetani, vino ni kugamaba wemalanya kale mwe mafyo naho haukawe kugwa! ²⁷ Nyuwe mwagamba miye nalavya mpepo kwa udahi wa Belizebuli. Ni vyedi, haluse, wadya wakuwatimila nyuwe walavya mpepo kwa udahi wa yuhi? Kwaivyo, nawatende wakanti wenyu. ²⁸ Mna uneva hegu miye nalavya mpepo kwa udahi wa Muye wa Chohile, ivyo Uzumbe wa Chohile uwezilani kale.

²⁹ “Hahali akudaha kwingila mwe nyumba ya mntu mta nguvu nakumhoka vintu vyakwe, henati kumtaliza yudya mta izi nguvu, naho na adahe kwintu vintu uyo mntu.

³⁰ “Yoyose hehamwenga na miye anihiga, yoyose hekunambiza kuchisanya, ichindedi amwaganisa. ³¹ Ivyo nawagambilani, wantu nawalekeilwe masa yoyose na wihi wowose wakunga wamlongele Chohile. Mna mntu akunga amhulute Muye wa Chohile halekeilwe masa yakwe. ³² Yoyose akulonga dyodyose dya kuhiga Mwana Mntu adaha kulekeilwa masa, mna yoyose akulonga dikumhiga Muye Ukukile halekeilwe masa vino haluse na mazuwa yose.

Mti na matunda yakwe

Luka 6:43-45

³³ “Chani utende na mti una matunda yedi, utende na mti wedi, mti wedi weleka matunda yedi, mti wamanyika kwa matunda yakwe.

³⁴ Nyuwe nyoka, mwadaha vivihi kulonga mbuli

zedi, kuno mwiha? Kwaviya mnomu wa mntu walonga yadya yamemile mo moyo wakwe. ³⁵ Mntu ywedi alavya mbuli zedi zikulawa mwe mpamba ya vintu vyedi, mntu ahiye alavya mbuli zihye zikulawa mwe hazina ya mbuli zihye.

³⁶ “Nawagambilani, mwe dizuwa dya kukantilwa chila yumwenga naungwe alonge chila ulosi wihye alongile. ³⁷ Ulosi wako naukukantile kugamba wi wedi hegu kwiha.”

Kuungwa kwa mpituko

Mako 8:11-12; Luka 11:29-32

³⁸ Niyo wahinya Sigilizi wamwenga na Mafalisayo wamwenga walonga. Wagamba, “Mhinyi, chaunga chiwone mpituko ukudamanya.”

³⁹ Yesu ahitula, Wantu wa mazuwa yano wana wihi wi vihi naho hawamanyize Chohile! Mwanunga mpituko miye? Mpituko iyodu mkunga mlagiswe ni mpituko ya muwoni Yona. ⁴⁰ Saviya Yona endile mndani mwe inda ya samaki nkulu vidala ekale mazuwa matatu, ivyo nivyo Mwana Mntu nekale mo umoyo we isi mazuwa matatu. ⁴¹ Mwe dizuwa dya kukantilwa wantu wa mzi wa Ninawi nawachimale nakuwalaha, kwaviya weila masa yawo umo Yona alongaga, naho nawagambilani hano mna mntu mkulu kumjinka Yona! ⁴² Mwe dizuwa dya kukantilwa Malikiya ywa Sheba naachimale kuwalahani, kwaviya atambaga ntendele zoseni ze isi yakwe kwetegeleza mahinyo ya

umanyi ya Zumbe Sulemani, naho nawagam-bilani kugamba hano hana chintu chikulu kumjinka Sulemani!

Kuya kwa Muye wihiye

Luka 11:24-26

⁴³ “Umo mpepo nchafu ikamlawa mntu, yatamba mwe si nkavu ikazungula hantu hakuhemela, uneva haina wone, ⁴⁴ yegamba yenye, ‘Nanuye kwe nyumba yangu nilaile.’ Akabula ibwila inyumba ibule, ihagilwa, naho ikwa untanda. ⁴⁵ Niyo yaita kwe kuguha mpepo weyawe watuhu mfungate wadya weihise kuijinka yoyo, zengila na kwikala umo, mntu uyo ivyo neli vyatenda vihise kujinka hadya nkongo. Nivyo navilaile mwe wantu wehiye wa dyelo.”

Nine dya Yesu na Walukolo wakwe

Mako 3:31-35; Luka 8:19-21

⁴⁶ Yesu na achei akalonga neidifyo umo mami yakwe na walukolo wakwe nendile wachimala kuse, wakaunga watamwile naye. ⁴⁷ Mntu yumwenga amgamba, “Kaula, mami yako na walukolo wako wachimala kuse, waunga walonge na weye.”

⁴⁸ Yesu ahitula, “Mnala ni yuhi? Na walukolo wangu ni wahi?” ⁴⁹ Adosa kwa wanampina wakwe, agamba, “Kaulani, wano nawo mnala na walukolo wangu! ⁵⁰ Yoyose natende saviya Tate kwembingu akunga, uyo nuyo mlukolo ywangu, na lumbu dyangu, na mnala.”

13

Mliganyo wa mhandi

Mako 4:1-9; Luka 8:4-8

¹ Mwe dizuwa idyo, Yesu niyo alaila kuse kwe idya nyumba, aita akwikala hankanda hediziwa niyo akonga kuhinya. ² Wantu niyo wamemelana vidala mo mdugano, akwela mwe ngalawa, ekala, fyo dyachimala mnkanda mwe diziwa. ³ Yesu alonga mbuli zilozize kwa miliganyo.

“Tegelezani, mhandi kaita kwe kuhanda mbeyu. ⁴ Ahadya akahanda, mbeyu ntuhu niyo zagwela mwe sila, niyo zadigwa ni wadege. ⁵ Ntuhu niyo zagwela mwa mayuwe hana ulongo mjeche, aho niyo zahota, kwaviya ulongo nani mjeche, ⁶ Mna ahadya zuwa dize dyake niyo zahya, kwaviya hazina maizi zinyuluka. ⁷ Ntuhu niyo zagwela mwe miwa, niyo zahota mna zifintwa ni miwa zinyuluka. ⁸ Ntuhu zigwela mwe ulongo wedi, zeleka, zimwenga gana, zimwenga milongo mtandatu zimwenga milongo mitatu.”

⁹ Yesu akomeleza, “Mta magutwi neeve!”

Vilekile Yesu akahinya kwa miliganyo

Mako 4:10-12; Luka 8:9-10

¹⁰ Weza wanampina kwa Yesu, wamuza, “Nimbwani ukulonga kwa miliganyo?”

¹¹ Yesu ahitula, Nyuwe mgubwilwa kumanya chinyele cho Useuta wa kwembingu, mna wowo hawavimanyize. ¹² Kwaviya mntu mta chintu nongezewe, mna mntu hena chintu nahokwe hata chiya ananacho. ¹³ Nivyo vikuleka nalonga

kwa miliganyo kwaviya wasinya, mna hawakwiva hegu kumanya. ¹⁴ Ulosi uchinta kwawo ulongigwe ni muwoni Isaya ukugamba, kwiva namwive, mna hammanyeye, kusinya na msinye, mna hamwone, ¹⁵ kwaviya fanyanyi zawo sizo zedi, na magutwi yawo haya kwiva vyedi, wafinya ngohe meso yawo, wanase kusinya na meso yawo, wakeva na magutwi yawo, wakamanya mwe myoyo yawo, waka kombolwa, niyo Chohile agamba, nani wahonye.

¹⁶ “Mna nyuwe mjimbikwa! Meso yenyu yawona, na magutwi yenyu yeva. ¹⁷ Nawagambilani chindedi, wawoni walozize na wantu wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile nawaungisa wawone yano mkuwona nyuwe, mna hawawone, na kwiva mbuli mkwiva, mna hawe vile.”

Yesu alonga mliganyo wa mhandi

Mako 4:13-20; Luka 8:11-15

¹⁸ “Nyuwe tegelezani naho mhine mliganyo wo mhandi. ¹⁹ Wadya wakwiva mbuli yo Useuta wa Chohile mna hawakukombaganya vikaheza yudya Mwavu eza na kuzipempula izimbeyu zihandigwe mwe myoyo yawo. ²⁰ Mbeyu zigwele mwe miwa, uyo ni yudya akwetegeleza mbuli, aihokela kwa chinyemi. ²¹ Mna haikwika maizi mndani mwakwe, ivyo chipindi chijeche, hadya akulailwa ni masulumizo fanyanyi za mhituka kwa idya imbuli, aho agwa. ²² Idya ihandigwe

mwe miwa, uyo ni yudya akwiva mbuli, na mbuli za mwe isi zamfinta, kunga ugoli kwa ifinta idya imbuli, nayo yatenda haikweleka. ²³ Mbeyu ihandigwe mwe ulongo wedi, uyo ni yudya akwetegeleza idya imbuli, nakumanya ivyo vikungwa, uyo nuyo akweleka, yuno gana, na yuno milongo mtandatu yuno naye milongo mitatu.”

Mliganyo wo lugugu

²⁴ Yesu awagambila mliganyo mtuhu, “Useuta wa kwembingu wi savino. Mntu ahandile mbeyu yedi mwe nkonde yakwe. ²⁵ Mna nechilo wantu wagonile, eza mnkondo, ahanda ndago mgati mwe ngano niyo ahalawa. ²⁶ Umo indago ne ngano ize ibule haguhi na kweleka, mwa woneka mna ndago. ²⁷ Wandima wakwe wambasa, wamgamba, ‘Zumbe, huhandile mbeyu yedi mwe nkonde yako? Yalawa nahi idya indago?’ ²⁸ Awahitula, ‘Mnkondo nuyo atendile ivyo,’ wandima wamuza, ‘Waunga chite chikaing'ole?’ ²⁹ Awagamba, ‘Bule,’ Mnase kwing'ola indago kwaviya mwadaha mng'ole hamwenga ne ngano. ³⁰ Lekani vikule hamwenga kubula mo kuvuna. Aho naniwagambile wata kuvuna, ‘Kongani kuchisanya indago, mwike machisa mkayoke. Mna ingano ichisanyeni mkaike kwe digulu dyangu.’ ”

Mliganyo wa kabeyu kadodo vidala kakwi-tangwa haladali

Mako 4:30-32; Luka 13:18-19

³¹ Awagambila mliganyo mtuhu. Useuta wa kwembingu wisavino. Mntu yumwenga kaguha

mpuluzi ya kabeyu kadodo kakwitangwa haladali niyo akuhanda mwe nkonde yakwe. ³² Ni kadodo kujinka mbeyu zose, mna aho kakukwila katenda mti mkulu kujinka miti yose hata wadege wa koulanga weza wazenga masasa mwa matambi yakwe.

Mliganyo wa hamila

Luka 13:20-21

³³ Yesu alonga mliganyo mtuhu, “Useuta wa kwembingu wikala saviya hamila akuguha mvyele, aijela mwe vibaba vitatu vya unga, niyo wagwaduka wose.”

Yesu ajela mliganyo

Mako 4:33-34

³⁴ Yesu kawagambila kwa miliganyo, halongile dyodyose akaleka kujela mliganyo. ³⁵ Katenda ivyo chani ichinte mbuli ilingigwe ni muwoni, akagamba, “Nanilonge kwa kujela miliganyo, nani wagambile yadya yefisigwe kukongela kumbwa kwe isi.”

Yesu evilikiza mliganyo wo lugugu

³⁶ Niyo Yesu alaga idifyo, engila mwe nyumba. Wanampina wakwe wantimila, wamgamba, “Chevilikize umliganyo wo lugugu lwi kwe nkonde.”

³⁷ Yesu awahitula, agamba, “Mhandi wa ziya izimbeyu zedi ni Mwana ywa Mntu, ³⁸ nkonde ni isi, mbeyu zedi ni wana wa Useuta, idya indago ni wana wa yudya Mwavu, ³⁹ yudya mnkondo ahandile ni Mwavu, ulozo ni udumo we isi na wadya wakuvuna ni wandima wa

kwembingu. ⁴⁰ Saviya ndago ikuchisanywa na kokwa mo moto, nivyo na vilaile mwe dizuwa dyo udumo we isi. ⁴¹ Mwana ywa Mntu nawegale wandima wa kwembingu wakwe, nawo nawachisanye kulaila mo Useuta wakwe wantu woseni wakuwakoza masa, na wadya woseni wakudamanya ubanasi. ⁴² Kuwadula mwe tanuli dyo moto, nuko nakutende na ndilo nakusiginta meno. ⁴³ Naho wadya na wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile nawang'ale saviya zuwa mo Useuta wa Tati ywawo. Mta magutwi neeve!

Mliganyo wa mpamba yefisize

⁴⁴ “Useuta wa kwembingu uligana na ugoli ufigwe mwe nkonde imwenga. Mntu yumwenga eze aubunkule, kaufisa vituhu, kwa chinyemi chikulu niyo aita kutaga vintu vyakwe vyose, na kugula inkonde idya.

Mliganyo wa lulu

⁴⁵ “Naho Useuta wa kwembingu uligana mta yombe, akulonda lulu ntana. ⁴⁶ Hadya akupatila lulu ntana inayombe kulu, aita akutaga vyose ananavyo, na kuigula.

Mliganyo wa lwavu

⁴⁷ “Naho Useuta wa kwembingu uligana na lwavu, luduligwe mwe bahali, lwa chisanya samaki zesimile. ⁴⁸ Hadya lukumemela lwakweswa kuse, wekalahasi, wachisanya ziya izedi wazijela mwe viya, mna ziya zihye wazidula. ⁴⁹ Nivyo navitende mo udumo we isi, wandima wa kwembingu nawalaile nawawapagule waihiye hale na wata kuwoneka wedi, ⁵⁰ na

kuwadula mwe tanuli dyo moto. Nuko naku-tende na ndilo na kusiginta meno.”

Mahinyo mahya na ya kale

⁵¹ Yesu niyo awauza, “Myamanya yose ayo?”

Wamgamba. “Heye,”

⁵² Akaheza awagamba, “Elo, chila mhinya wa Sigilizi ahinyigwe mo Useuta wa kwembingu, aligana na mntu mta nyumba akulavya vintu vi-hya na vyakale hamwenga kulaila mwe mpamba yakwe.”

Yesu alemelwa uko Nazaleti

Mako 6:1-6; Luka 4:16-30

⁵³ Yesu eze abinde kulonga miliganyo iyo, niyo ahalawa hadya, ⁵⁴ auya kwe kaya yakwe. Ahinya mwe nyumba yo kuvikila, wantu wose wehelwa niyo wauza, “Yuno kaupatahi umanyi uno na mpituko zino? ⁵⁵ Yuno suyo yudya mwana ywa msongola? Mami yakwe suyo yudya akwitangwa Maliyamu? Naho walukolo wakwe sawo Yakobo na Yusufu na Simoni na Yuda? ⁵⁶ Naho walumbu zakwe wose hawahali hano hetu?” ⁵⁷ Ivyo wamlemela.

Yesu awagamba, “Muwoni atunywa chila hantu, mna siyo mwe isi yakwe, na kukaya kwakwe mwenye.” ⁵⁸ Kwaviya hawamzumile, hadamanye mpituko ziloize uko.

14

Kubanika kwa Yohana Mta kubatiza

Mako 6:14-29; Luka 9:7-9

¹ Mazuwa ayo, Helode Zumbe ywa Galilaya evaga mbuli za Yesu. ² Awagamba wandima

wakwe “Yuno nuyo Yohana Mta kubatiza, kauyuka! Nivyo vikuleka ana udahi uno wa kudamanya mpituko.”

³ Helode nakaunga Yohana agwilwe, amtaliza minyolo nakumjela mwe dijeleza. Adamanyaga ivyo kwachausa cha Helodiya, mkaza Filipino mlukolo ywakwe. ⁴ Kwaviya Yohana Mta kubatiza amgambaga Helode, “Haviwagile weye umsole Helodiya.” ⁵ Helode nakaunga amkome Yohana, mna na kawogoha Wayahudi, kwaviya nawamwona kugamba ni muwoni.

⁶ Mwe ngasu ya kukumbuka zuwa elekwe Helode, mwana chindele ywa Helodiya avinaga mwa meso ye difyo jima dya wantu. Helode vimwelelea ⁷ vilekile alagane kugamba, “Nahwinke chochose naulombeze!”

⁸ Akalongozwa ni mami yakwe mwe viya akunga amlombeze akagamba, “Ninka vino haluse mtwi wa Yohana Mta kubatiza mwe chihungu!”

⁹ Seuta niyo atozwa ni chinyulu, mna kwaviya naka lagana mwa meso ya wajeni wakwe woseni, alagisa viya umndeke alombeze enkigwe. ¹⁰ Ivyo asigila Yohana amdumulwe umtwi umo emwe dijeleza. ¹¹ Mtwi wegalwa mwe chihungu, enkigwa yudya mndeke, amwigaila nine. ¹² Wanampina wa Yohana wabula niyo waguha umwili wa Yohana nakuuhamba. Weze wajike waita kumgambila Yesu.

*Yesu alisa wantu magana milongo mishano
Mako 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14*

¹³ Yesu eze eve imbuli iyo, kakulawa uko mwe ngalawa, aita hantu hechedu hehena wantu. Fyo dya wantu weze weve, wamtimila lwaviga kulaila mwe mizi. ¹⁴ Yesu eze asele mwe ngalawa, awona fyo kulu dya wantu awafila mbazi na kuwahonya wanyonje wawo.

¹⁵ Chisingi chize chingile, wanampina wakwe wambasa, wagamba, “Hano ni holuwala, na saa nayo ijinkisa. Laga idifyo waite kwe zikaya zawo, wakegwile nkande zawo.”

¹⁶ Yesu ahitula, “Wasekwita, wenkeni nyuwe nkande.”

¹⁷ Wamhitula, “China migate mishano na samaki mbili.”

¹⁸ Yesu agamba, “Nigailani hano.” ¹⁹ Adyunga idifyo dikale mwa mani, aguha idya imigate mishano na ziya izisamaki izimbili. Asinya kulanga kwembingu, ajimbika, aibesula idya migate, awenka wanampina, wanampina wawenka awantu. ²⁰ Chila yumwenga kadya niyo eguta. Niyo walogota vibesu vya migate vigwele hasi, wamemeza ntangulu mlongo na mbili. ²¹ Wadya wadile na ni wagosi wakubula magana milongo mishano, ukaleka wavyele na wana.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi

Mako 6:45-52; Yohana 6:15-21

²² Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wakwele mwe ngalawa wamlongwele waite ntendele ya kaidi yediziwa, kuno akalaga idifyo.

²³ Eze abinde kulaga idifyo, akwela kolugulu ichedu, akamlombeze Chohile. Umo chisingi chibwile, Yesu neeyuko ichedu, ²⁴ mwe chipindi

chino ingalawa neibula hale mwe isi nkavu, yajubwaniswa na mazi kwaviya nakuna nkungunto nkulu.

²⁵ Mgati mwe saa chenda na saa mlongo na midi chilochilo Yesu awabasa wanampina akajenda mlanga mwa mazi. ²⁶ Wanampina weze wamwone akajenda mlanga mwa mazi, wengilwa ni nkama, wakagamba, “Ni chizuli!” Niyo waguta kwa nkama.

²⁷ Mna aho Yesu awagamba, “Kwenkeni moyo, ni miye. Msekogoha!”

²⁸ Petulo ahitula. “Zumbe, uneva chidedi ni weye, nigamba nize kwako hajenda mlanga mwa mazi.”

²⁹ Yesu amhitula, “So!” Petulo niyo asela mwe ngalawa, akonga kujenda mlanga mwa mazi ambasa Yesu. ³⁰ Mna eze awone idya inkung'unto, ogoha, akonga kudidimila. Aguta akagamba, “Zumbe, nikombola!”

³¹ Aho Yesu achumiza umkono wakwe, amtoza akamgamba, “Weye mta uzumizi mjeche! Nimbwani una nkama?”

³² Weze wakwele mwe ngalawa, nkungunto niyo yatondowala. ³³ Wadya wendile mwe ngalawa wamfikila madi Yesu, wakagamba, “Chidedi weye wi mwana Chohile.”

Yesu ahonya wanyonje Genesaleti

Mako 6:53-56

³⁴ Weze wabule ntendele ya kaidi yediziwa, wabula mwe isi ya Genesaleti. ³⁵ Wantu wahadya weze wambunkule kugamba ni Yesu niyo wasigila ulosi kwa wantu we izisi zose zimnkanda. Wantu wamwigaila wanyonje wawo

wose, ³⁶ wamwila wadonte hata idilepe dye suche yakwe du, woseni wadontile wahonywa.

15

Mahinyo ya wadalahala

Mako 7:1-13

¹ Mafalisayo na wahinyi wa Sigilizi walaile Yelusalemu wambasa Yesu nakumuza, ² “Nimbwani wanampina wako wakubalanga miko ya wadalahala? Hawa kuhaka imikono yawo viya vikungwa hewenati kudya!”

³ Yesu ahitula, “Nimbwani mkuleka sigilizi ya Chohile mkutimila mahinyo yenyu wenye?”

⁴ Kwaviya Chohile agambaga, ‘Mtunye tati yako na mami yako, mntu akunga amligite tati yakwe hegu mami yakwe na akomwe.’ ⁵ Mna mwahinya kugamba uneva mntu ana chintu chikudaha kumwambiza tati yakwe hegu mami yakwe, mna mwagamba achilavye, ‘Chino ni cha Chohile,’ ⁶ vyaleka asekumtunya tati yakwe. Mwe vino mwabela sigilizi ya Chohile, vileka mtimile mahinyo yenyu. ⁷ Nyuwe wasongaganyi! Isaya nani mchindedi umo awonaga yedi mwenyu!

⁸ ‘Chohile agamba, wantu wano wanitunya kwa milomo yawo, mna myoyo yawo ihale na miye.

⁹ Wanivikila vya bule, kwaviya wahinya mahinyo ya malagiso ya chimntu mntu saviya ni sigilizi zangu!’ ”

Vintu vikumtenda mntu atende halenguke

Mako 7:14-23

10 Yesu niyo aditanga idifyo, awagamba, “Tegelezani naho mkombaganye! 11 Chikwingila mwe mnomo wamntu hachikumtenda mzavu, mna chikumlawe nicho chikumtenda mzavu.”

12 Niyo wanampina wakwe wambasa, wakagamba, “Kuvimanya kugamba Mafalisayo wehiwa mwe viya ulongile?”

13 Yesu ahitula, “Chila mti hewihandigwe ni Tati yangu wa kwembingu naung'olwe,”

14 “Walekeni! Awo ni vilongozi mantuntu, tuntu akamlongwela tuntu mnyawe, woseni waidi nawapolomele mwe bome.”

15 Petulo amgamba, “Chilavyanyize umliganyo uwo.”

16 Yesu awagamba, “Vino nanywi mwichei hamkuvimanya kujinka watuhu.

17 Hamvimanyize? Chikwingila ko mnomo chajinkila kweinda, chafoseza kuse kulaila mo mwili kwita kwe choo. 18 Mna vikulaila mo mnomo vyalaila ko moyo, navyo nivyo vikumtenda mzavu.

19 Kwaviya ko moyo kwalaila fanyanyi zihiye, ukomi na ugonyi na chilanga na ubavi, mbuli za lulimi, na mahuluto.

20 Yano nayo yakumtenda mntu helenguke. Mna kudya hwihakile mikono yako saviya wakulonga mdamanye ivyo, havikumtenda mntu atende mzavu.”

Uzumizi wa Mvyele

Mako 7:24-30

21 Yesu akulawa uko, aita kwe mkowa hajihi na mizi ya Tilo na Sidoni. 22 Mvyele yumwenga Mkanani na akekala mwe ntendele iyo kambasa. Akang'ung'uzika akagamba, “Zumbe, Mwana

ywa Daudi! Nifila mbazi! Mndele ywangu ana mpepo naho ivyo eli sivyo vyedi.”

²³ Mna Yesu hamhitule dyodyose. Wanampina wakwe wambasa, wamlombeza, wakagamba, “Mleke aite! Achitimila naho achitwila lwasu!”

²⁴ Yesu ahitula, “Sisigilwa kwe ngoto zagile za wantu wa nyumba ya Izulaeli iyodu.”

²⁵ Mvyele uyo ambwila niyo amfikila madi. Agamba, “Zumbe nambiza.”

²⁶ Yesu ahitula, “Sivyo vyedi kuguha nkande ya wana niyo waduila mbwa.”

²⁷ Yudya mvyele ahitula, “Icho ni chindedi Zumbe, mna hata mbwa nazo zadya masigalo yagwele mwe zimeza za maseuta yawo.”

²⁸ Ivyo Yesu amhitula, “Wi mvyele mta uzumizi mkulu! Viya ukunga navidamanyike kwako.” Aho mndele ywakwe niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize

²⁹ Yesu niyo akulawa uko, abula mnkanda mwe diziwa dya Galilaya. Akwela ko lugulu na kwikala uko. ³⁰ Fyo kulu dya wantu dyambasa, dyamwigaila waholomale, mantuntu, vimumu, na watuhu walozize, wawaika heviga vya Yesu, niyo awahonya. ³¹ Wantu wehelwa weze wawone vimumu walonga, waholomale wajenda, mantuntu wawona. Naho wamtunya Chohile ywa Izulaeli.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu

Mako 8:1-10

³² Yesu niyo awetanga wanampina wakwe, nakuwagamba, “Nawafila mbazi wantu wano, kwaviya watenda na miye kwa mazuwa matatu

naho haluse hawana cha kudia. Sikuvyunga waite siwalisize, sima wanagwe mteho mwe sila.”

³³ Wanampina wamuza, “Nachilavye kuhi nkande ikuchinta kulisa idifyo dino mo uluwala luno?”

³⁴ Yesu auza, “Mna migate mingahi?”

Wahitula, “Mfungate na samaki njeche.”

³⁵ Ivyo Yesu adyunga idifyo wekale hasi.

³⁶ Niyo aguha idya migate mfungate na ziya zisamaki, amhongeza Chohile, abesula, niyo awenka wanampina, wanampina nawo wawenka awantu. ³⁷ Woseni wadya niyo weguta. Niyo wanampina walogota vibesulo vya migate vigwele hasi wamemeza ngahu mfungate. ³⁸ Wantu wadile wabula magana mlongo milongo mine ya wagosi, ukaleka wavyele na wana.

³⁹ Niyo Yesu alaga idifyo, akwela ingalawa, aita ko mkowa wa Magadani.

16

Kunga mpituko

Mako 8:11-13; Luka 12:54-56

¹ Mafalisayo na Masadukayo wambasa Yesu waunga wamtoze, nivyo wamlombeza awalagise chilagiso kulanga kugamba kazumilwa ni Chohile. ² Mna Yesu ahitula, “Dikaswa, mwagamba, ‘Nakutende kwedi kwaviya ulanga winkundu.’ ³ Nomtondo, mwagamba, ‘Dyelo nakutende na fula kwaviya ulanga winkundu naho nimitu.’ Mwadaha kulongwela viya nakutende kwa kusinya ulanga, mna

hamkudaha kubunkula vilagiso vikujenda ne vipindi vino! ⁴ Wantu wehiye naho hewemmanyize Chohile we vivihi! Mwaunga chilagiso? Chilagiso ichodu mkungwa mwinkwe ukaleka chiya cha Yona.”

Ivyo awasa niyo aita.

Ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo

Mako 8:14-21

⁵ Umo wanampina weze wadeluke ntendele ya kaidi yediziwa, nawajala kuguha nkande yoyose. ⁶ Yesu awagamba, “Kaulani, mwedime na ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo.”

⁷ Niyo wakonga kulafya wenye kwa wenye, “Alonga vino kwaviya hachigale mgate wowose.”

⁸ Yesu niyo abunkula viya nawakalafya, ivyo awauza, “Nimbwani mkulafya wenye kwa wenye mwe mbuli ya kuswesa mgate wowose? Uzumizi mjeche wi vivihi mnanawo! ⁹ Mchei kumanya? Hamkukumbuka viya nabesulaga imigate imishano kwa wantu magana milongo mishano? Nammemeza ntangulu nyingahi ml-gote? ¹⁰ Naho idya imigate mfungate kwa wantu magana milongomine? Ni ngahu nyingahi mmemeze? ¹¹ Nimbwani hamkukombaganya kugamba siwagambilani kwa chausa cha migate? Mwedime na ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo.”

¹² Naho wabunkwile kugamba hawagambile wedime na ugwadu wa kudamanyiza migate, mna mahinyo ya Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo amlonga Yesu kugamba nuyo Kulisito

Mako 8:27-30; Luka 9:18-21

¹³ Yesu aitaga kwe mkowa wi hajihi na mzi wa Kaisaliya Filipi, uko awauzize wanampina wakwe akagamba, “Wantu wamtamwila vivihi Mwana ywa Mntu?”

¹⁴ Wagamba, “Watuhu wamgamba ni Yohana Mta kubatiza, watuhu Eliya, watuhu Yelemiya hegu yumwenga ywa wawoni.”

¹⁵ Auza, “Nyuwe mwanigamba ni yuhi?”

¹⁶ Simoni Petulo ahitula, “Weye wi Kulisito, Mwana ywa Chohile mta ujima.”

¹⁷ Yesu ahitula, “Chinyemi chako weye Simoni mwana ywa Yona, kwaviya ichindedi chino hachizile kwako kulaila kwa mntu yoyose, mna kuchinkwa ni Tate ywa kwembingu. ¹⁸ Ivyo nakugambila, Petulo, wi luwe, naho mlanga mo luwe luno nanizenge nyumba ya kuvikila, hata bome hedina uhelo hadidahe. ¹⁹ Nahwinke nkomwelo yo Useuta wa kwembingu, icho nauvugale mwe isi nachivugalwe kwe mbingu, icho nouvugule mwe isi nachivugulwe kwembingu.”

²⁰ Niyo Yesu awalemeza wanampina wakwe wase kumgambila mntu yoyose kugamba nuyo Kulisito Mkombola.

Yesu Alotela file yakwe

Mako 8:31-9:1; Luka 9:22-27

²¹ Kukongela aho na kujendeleza Yesu kakonga kulonga pwilili kwa wanampina wakwe, akagamba “Naungwa nite Yelusalemu hasulumizizwe ni wadalahala, wakulu wa walavyantambiko, na wahinya Sigilizi. Nanikomwe, mna mazuwa matatu yakutimila naniuyuke.”

²² Petulo amguha hankanda, akonga kumk-wahila. Agamba “Bule, Zumbe, ivyo haviku-laile!”

²³ Yesu ahituka na kungamba Petulo, “Uya kunyuma kwangu, Shetani! Wi chifingo kwangu, kwaviya hukufanyanya ya Chohile, mna ya wantu.”

²⁴ Niyo Yesu awagamba wanampina wakwe, “Mntu yoyose akunga anitimile, ne elemele mwenye, etwike msalaba wakwe, anitimile.

²⁵ Kwaviya mntu akunga kwambula untu wakwe, na awaze, na mntu akunga aze ujima wakwe kwa chausa changu, nauwone. ²⁶ Mntu na ahokele chibwani akapata isi yose, na kwaza ujima wakwe? Hegu mntu nalavye mbwani akaleka ujima wakwe? ²⁷ Kwaviya Mwana ywa Mntu neze no ukulu wa Tati yakwe hamwenga na wandima wa kwembingu wakwe naho namlihe chila mntu kulawana na viya atendile.

²⁸ Nawagambilani chindedi, hana wantu mgati mwa wano wachimale hano, hawabanike, kubula wamwone Mwana ywa Mntu akeza no Uzumbe.”

17

Kuhituka isula

Mako 9:2-13; Luka 9:28-36

¹ Yeze yomboke mazuwa mtandatu, Yesu awaguhaga Petulo na Yakobo na Yohana mlukolo ywa Yakobo aita nawo kolugulu lutali hantu nawechedu. ² Uko kahitukila isula yakwe mwa meso yawo, uso wakwe ung'ala saviya zuwa, suche zakwe zing'ala saviya ulangazi. ³ Niyo

wanampina watatu wamwona Musa na Eliya wakatamwila na Yesu. ⁴ Petulo amgamba Yesu, “Zumbe, ni vitana suwe chikatenda hano. Ukaunga, nanizenge mahema matatu, dyako, dya Musa, na idimwenga dya Eliya.”

⁵ Umo achi akalonga, ingu ding'aile dyawagubika, izwi dyalawa mdya mwe diya idingu, dyagamba, “Yuno nuyo Mwanangu akuniwagia hungisa. Mwetegelezeni!”

⁶ Wanampina weze weve diya idizwi, niyo wagwa chifudifudi, wogohesa. ⁷ Yesu eza, awadonta, awagamba, “Inukani, msekogoha.” ⁸ Weze wagubule ameso yawo, hawawone mntu mna Yesu ichedu.

⁹ Umo wakasela kulaila kolugulu, Yesu awasigila, agamba, “Msekungambila mntu yoyose imbuli muwone, kubula aho akwizila Mwana ywa Mntu, hadya nauyukile.”

¹⁰ Wanampina wamuza, wagamba, “Nimbwani wahinya Sigilizi walonga kugamba, Eliya nuyo wa nkongo kwiza?”

¹¹ Yesu ahitula, “Chindedi Eliya nuyo wa nkongo kwiza, uyo naike vyedi chila chintu. ¹² Mna nawagambilani kugamba, Eliya keza kale, hawambunkule, wamdamanya yadya yoseni waungile. Mwe ivyo Mwana ywa Mntu nawamdamanya vihiye.”

¹³ Niyo wanampina wabunkula kugamba nakalonga nawo mbuli za Yohana Mta kubatiza.

*Yesu ahonya mbwanga mta mpepo
Mako 9:14-29; Luka 9:37-43*

¹⁴ Weze wabule he idifyo, mntu yumwenga amsogeila Yesu nakumfikila madi. ¹⁵ Agamba “Zumbe, mfile mbazi mwanangu wa chilume! Agwa msango naho asulumizwa vihiye vikuleka nkanana zilozone agwela mwe moto hegu mwe mazi. ¹⁶ Namwigalaga kwa wanampina wako, mna wadunduga kumhonya.”

¹⁷ Yesu ahitula, “Nyuwe cheleko hemkuzumila naho hemwimanyize! Nanikale na nyuwe vibule ini? Nigailani umbwanga uyo.” ¹⁸ Yesu aikwahila idya impepo, nayo yamlawa yudya mbwanga, kukongela aho kahona.

¹⁹ Niyo wanampina wambasa Yesu kwa hankanda echedu, wamuza, “Nimbwani suwe chidunduga kuilavya idya impepo?”

²⁰ Yesu ahitula, “Kwaviya mhungukilwa nu uzumizi. Nawagambilani chindedi, uneva mna-tenda na uzumizi mdodo saviya mpuluzi ikwi-tangwa haladali, mwadaha kulugamba ulugulu luno, ‘Halawe hano wite kudya!’ Nalo na luhalawe. Hakutendeke na mbuli haikudahika mwenyu.” ²¹ Mna kwa malombezo na kufunga nuko kukudaha kudamanyo vinyo, hachihali chituhu chikuvidaha.

Yesu alonga vituhu ifile yakwe

Mako 9:30-32; Luka 9:43-45

²² Umo wanampina weze wadugane wose uko Galilaya, Yesu awagamba, “Mwana ywa Mntu ehajihi nakwinkizwa mwe mikono ya wantu. ²³ Nawamkome, mna mazuwa matatu yakutumila na uyuke.”

Wanampina wengilwa ni chinyulu vidala.

Maliho ya kodi ya Nyumba ya Chohile

²⁴ Umo Yesu na wanampina wakwe weze wabule Kapelinaumu, wachisanya kodi ya nyumba nkulu ya Chohile wambasa Petulo nakumuza, “Togola! Mhinyi ywenyu alavya kodi ya Nyumba ya Chohile?”

²⁵ Petulo ahitula, “Chindedi, alavya.”

Petulo eze engile kwe nyumba, Yesu akonga kulonga, agamba, “Wagaze, Simoni? Ni yuhi akuliha makanto hegu kodi kwa maseuta we isi ino? Wakaya we isi hegu wajeni?”

²⁶ Petulo ahitula, “Wajeni.”

Yesu ahitula, ni vyedi, “Nikugamba wakaya hawakuliha kodi. ²⁷ Mna sivyo vyedi kuwaihiza wantu wano. Elo hitani kwe diziwa mkadule ndwano mwa mazi. Samaki ya nkongo no gwize, ugubule mlomo wakwe, na ubwile tundu dya hela dikuchinta kulihila kodi yetu suwe waidi.”

18

Niyuhi Umkulu vitendese?

Mako 9:33-37; Luka 9:46-48

¹ Chipindi icho wanampina wambasa Yesu wamuza, “Niyuhi mkulu atendese mo Useuta wa kwembingu?”

² Ivyo Yesu etanga mwana, amchimalisa mwameso yao, ³ nakugamba, “Nawagambilani chindedi, uneva hamnahituke na kutenda saviya wana, hamwingile mo Useuta wa kwembingu.

⁴ Akulise mo Useuta wa kwembingu ni yudya akweseleza niyo ekala saviya yuno mwana. ⁵ Naho

mntu yoyose akumhokela mwana yumwenga sa yuno kwa zina dyangu, anihokela miye.

Majezo ya masa

Mako 9:42-48; Luka 17:1-2

⁶ “Wantu waidi wakusaga mpuluzi na yuwe kulu dya kusagila, uneva yoyose namhose yumwenga mwa wana wadodo wano aleke kunizumila, navitende vitana mntu uyo atalizwe mwe singo yuwe kulu dya kusagila, niyo adidimizwa hasi mwe bahali. ⁷ Nawaluwone wantu we isi ino vifingo vikuwatenda wantu waleke uzumizi wawo! Vintu saivyo navilaile, mna namanye mwenye akuyatenda yalaile!

⁸ “Uneva umkono wako hegu chiga chako vyakuhosa udamanye masa, vikante ukavidule hale na weye. Ni vitana kwingila mo ujima wa mazuwa yose hwina mkono hegu chiga, ukaleka kutenda una mikono midi hegu viga vidi udulwe mo moto wa mazuwa yose. ⁹ Naho uneva ziso dyako dyakuhosa udamanye masa ding'ole ukadidule hale na weye. Ni vitana kwingila mo ujima hwina ziso, ukaleka kutenda na meso maidi udulwe mwe dibome hedina uhelo.

Mliganyo wa ngoto yagile

Luka 15:3-7

¹⁰ “Msinyise mnase kubela yumwenga mwa wadodo wano. Nawagambilani kugamba wandima wa kwembingu wawo wa uko kwe mbingu mazuwa yose wausinya uso wa Tati yangu ekwe mbingu. ¹¹ Kwaviya Mwana ywa Mntu ezaga kuhonya wagile.

12 “Mwafanyanya vihi? Mntu mta ngoto gana, niyo imwenga yaga nazase izintuhu milongo chenda na chenda zikadya holugulu niyo aita akalonde idya yagile. 13 Nawagambilani taile, umo anaizungula naeleswe mwe ngoto ino kuleka ziya milongo chenda na chenda hezagile. 14 Seivyo Tati yenyu ekwembingu hakuvyunga yumwenga yoyose mwe wadodo wage.

Mlukolo akudamanya masa

15 “Uneva mlukolo ywako kakudamanyiza masa, mwitile ukamlagise uwihi wakwe. Mna idamanye chinyele, nyuwe wenye waidi du. Uneva anakwiva, kumhonya mlukolo ywako. 16 Mna uneva hakwivile, guha mntu yumenga hegu waidi mwitanye, chani chila ulosi uukulwe kwa kuwona ni waukuzi waidi hegu watatu saviya Mawandiko Yakukile yakulonga. 17 Hana wevile awo, ilingeni imbuli injima kwa wantu wa nyumba yo kuvikila. Kukomelekela, uneva hanevile wantu wa nyumba yo kuvikila, mtendeni saviya mntu hemzumile Chohile hegu mchisanya kodi.

Kulemela na Kuzumila

18 “Nawagambilani ichindedi, icho mkunga mchilemele mwe isi nachilemelwe kwembingu, naho mkunga mchizumile mwe isi nachizumilwe kwe mbingu.

19 “Naho nawagambilani taile, waidi wenyu mwe isi mnaivana mwe chochose mkulombeza, namdamanyizwe ni Tati yangu ywa kwembingu.

20 Kwaviya waidi hegu watatu wakadugana kwa

zina dyangu, miye nami nanitende hamwenga nawo.”

Mliganyo wa Mndima hena mbazi

²¹ Petulo niyo ambasa Yesu amuza, “Zumbe, uneva mlukolo ywangu ajendeleza kunijela mwe masa, nimlekeile nkanana nyingahi? Nkanana mfungate?”

²² Yesu ahitula, “Bule, siyo nkanana mfungate,” “mna nkanana milongo mfungate na mfungate. ²³ Kwaviya Useuta wa kwembingu uligana sa vino. Hendaga na seuta aungile kuwaza wandima wakwe. ²⁴ Iviya akakonga kuwaza, egailwa mntu yumwenga mta deni dya hela zakwe milongo magana mlongo. ²⁵ Mndima uyo nahana chakuvuza kuligana na viya aguhile, ivyo zumbe uyo amunga atagwe saiya mtumwa, mkaziwe hamwenga na wanawe na vyoseni ananavyo, vikaleka akavuza viya aguhile. ²⁶ Yudya mndima amfikila madi zumbe. Alombeza, ‘Ni jijimiza, nahuvuzize chila chintu!’ ²⁷ Zumbe amfilambazi yudya mtumwa, ivyo amlekeila asekuvuza viya aguhile naho amleka aite.

²⁸ “Niyo yudya mndima ahalawa, adugana na mndima mnyawe mta deni dya wahela wakwe. Amkagatila nakukonga kumvinya. Agamba, ‘Vuza chiya hwinkile!’ ²⁹ Mndima mnyawe amgwela na kumlombeza, ‘Nijijimiza, nahuvuzize viya uninkile!’ ³⁰ Mna kalemela, amjela mndani vibule aho akunga avuze kadya katigizo. ³¹ Wandima weyawe watuhu weze wawone ivyo vilaile, wengilwa ni chinyulu vitendese, waita

wakumgambila zumbe yoseni yalaile. ³² Ivyo zumbe amwitangila yudya mndima kunyumba. Agamba, ‘Weye mndima wihiye, na sikulekeila deni hwinkile, kwaviya du kunilombeza hufile mbazi. ³³ Navyungwa umfile mbazi mndima mnyawo, saviya miye hufile mbazi.’ ³⁴ Zumbe kengilwa ni maya vidala, niyo amjela umndima uyo kundani asulumizwe vibule kuvuza kadya katigizo aguhile.”

³⁵ Yesu akomeleza, “Ivyo nivyo Tate ywa kwembingu nakutendele, huna walekeile walukolo wako kulaila mo moyo wako.”

19

Yesu ahinya vikunga kwasana

Mako 10:1-12

¹ Yesu eze abinde ulosi uwo, kakulawa Galilaya na kubula mwe mihaka ya Yudeya, ntendele ya kaidi yo mto Yolodani. ² Fyo kulu dya wantu dimtimila Yesu, awahonya uko.

³ Mafalisayo wamwenga wambasa Yesu wakamjeza kwa kumuza, “Togola, Sigilizi yagaze ni vitana mntu kumwasa mkaziwe kwa lema dyodyose?”

⁴ Yesu ahitula, “Hamwasomaga Mawandiko yakugamba uyo Awaumbaga aho nkongo, aumbaga mntu mgosi na mntu mvyele? ⁵ Elo agamba, ‘Kwe chausa icho mntu namwase tati yakwe na mami yakwe, na kulungana na mkaziwe, naho awo waidi na watende mwili umwenga.’ ⁶ Ivyo watenda sawo waidi naho, mna mwili umwenga.

Elo mntu asekuhipagula chiya chilunganywe ni Chohile.”

⁷ Mafalisayo wamuza, “Ni kwa chasa chani vilekile Musa kasigila kuwandika talaka ya kumwasa mvyele?”

⁸ Yesu awahitula, “Kwachausa cho udala we myoyo yenyu, Musa asigilaga muwase wavyele wenyu. Mna havyatendagwa kukongela aho nkongo yo kumbwa kwe isi. ⁹ Ivyo nawagambilani, chila mntu namwase mkaziwe, uneva siyo kwa chausa cha chilanga, anasola mtuhu, mntu uyo ni mgonyi, naho mntu mtuhu namsole yudya mvyele asigwe, naye ni mgonyi.”

¹⁰ Wanampina wakwe wamgamba, “Uneva ivyo nivyo viwagile mntu mwa mkaziwe, havi kuwagila kusola.”

¹¹ Yesu ahitula, “Sawo wose nawahokele imbuli ino mkulonga, mna wadya du wawagilwe kwa Chohile. ¹² Kuna wagosi awamwenga hawakusola kwaviya nivyo welekwe wagwa, wamwenga watendwa ivyo ni wantu, watuhu wetenda wenye wagwa kwa chausa cha kusankanila Useuta wa kwembingu. Akuhokela mahinyo yano nazumile!”

Yesu ajimbika wana wadodo

Mako 10:13-16; Luka 18:15-17

¹³ Wantu watuhu wamwigaila Yesu wana wadodo awaikiye mikono mlanga na awalombezeze, wanampina wawakwahila wadya wantu. ¹⁴ Mna Yesu agamba, “Walekeni wana wadodo weze kwangu,

naho msekuwalemeza, kwaviya Useuta wa kwembingu ni wawantu waligane na wowo.”

¹⁵ Awaikiya mikono yakwe mlanga mwawo, niyo akulawa uko.

Mntu mgoli

Mako 10:17-31; Luka 18:18-30

¹⁶ Mntu yumwenga mgoli amwizilaga Yesu, amuza, “Mhinyi, nidamanye mbuli yani yedi chani nihokele ujima wa mazuwa yose?”

¹⁷ Yesu amhitula, “Nimbwani ukunuza mwe mbuli yedi? Eyuko yumwenga uyodu ywedi. Mna ukaunga kwingila mo ujima, toza malagizo.”

¹⁸ Yudya mntu auza, “Sigilizi zihi hungigwa ni toze?”

Yesu amhitula, “Use kukoma, use kugonya, use kubawa, use kulonga lulimi, ¹⁹ weve tati yako na mami yako, na munge mbwiyayo saviya ukweunga.”

²⁰ Yudya mntu ahitula, “Sizitoza kale zose, sisigaza chimbwani naho?”

²¹ Yesu amgamba, “Ukaunga utende utogile, hita ukatage vyose unanavyo, uwenke wachiwa ugoli uwo, nawe nautende na mpamba kwembingu. Ukaheza wize unitimile.”

²² Yudya mbwanga eze eve imbuli idya, kaita ulo na ulo kwaviya nani mgoli vitendese.

²³ Yesu awagamba wanampina wakwe, “Nawagambilani chindedi, navitende vidala mgoli kwingila mo Useuta wa kwembingu.

²⁴ Nawagambilani vituhu, nivihufu vitendese ngamiya kwingila mwe langa dya singano, ukaleka mgoli kwingila mo Useuta wa Chohile.”

²⁵ Wanampina weze weve ivyo, niyo weheleswa, wakagamba, “Niyuhi elo akudaha kwambulwa?”

²⁶ Yesu awang'oilala meso, awagamba, “Kwa wantu idyo hadikudahika, mna kwa Chohile yose yadahika.”

²⁷ Akaheza Petulo amgamba, “Kaula, suwe chileka vyose chikutimila weye, ivyo nachihokele chibwani?”

²⁸ Yesu awagamba, “Nawagambilani chindedi, mwe isi mpya, Mwana ywa Mntu aho nekale mwe chigoda chakwe cho Useuta china ukulu, nyuwe mlongo na waidi mnitimile nanywi namwikale mwe vigoda mlongo na vidi, mkawakantila makabila mlongo na maida ya Izulaeli. ²⁹ Naho chila mntu asize nyumba, hegu mlukolo ywa chilume hegu ywa chiche, hegu tati yakwe, hegu mami yakwe, wana hegu nkonde kwa chausa changu, naahokele nkanana ziloize kujinka naho neenkigwe ujima wa mazuwa yose. ³⁰ Mna wendile wa nkongo nawatende wo dumo, na wadya wazigile nawatende wa nkongo.

20

Wandima mwe nkonde ye mizabibu

¹ “Useuta wa kwembingu wikala saviya mntu mta nkonde yakwe ya mizabibu elauke chilochilo kulonda wantu wandima mwe nkonde yakwe. ² Evana na wandima wasiku kuwaliha maliho ya mazwela ya zuwa dimwenga, niyo awasigila kwe nkonde yakwe. ³ Ize ibule saa ntatu ya mtondo, niyo afosa vituhu na kubwila

watuhu wamile kwechimaila hedigwilo, hewena cha kudamanya. ⁴ Awagamba, ‘Nyuwe nanywi mwite kwe nkonde yangu, naniwaliheni saviya vikuwoneka vyedi.’ ⁵ Ivyo waita. Ize ibule saa mtandatu na saa chenda afosa naho, niyo adamanya saiviya adamanye. ⁶ Haguhi na saa mlongo na imwenga niyo afosa vituhu naho, abwila wantu watuhu wamile kwechimaila hantu ahadya. Awauza, ‘Ni mbwani mwechimaila msi mjima hemwikudamanya ndima?’ ⁷ Wahitula, ‘Hahana achinkinkile ndima.’ Awagamba, ‘Ni vyedi, nyuwe nanywi mwite mkadamanye ndima kwe nkonde yangu ye mizabibu.’

⁸ “Chisingi chize chibule, mwenye nkonde amgamba Zumbe wakwe, ‘Itanga awandima wose uwalihe amaliho yawo, akonga yudya azigile kwiza nakukomeleza kwa wadya wankongo.’ ⁹ Wandima wakongile ndima sa mlongo na imwenga walihwa chila yumwenga maliho ya zuwa dimwenga. ¹⁰ Na wadya walongole kukonga indima weza, nawakafanyanya kugamba nawalihwe kujinka watuhu, mna nawo walihwa maliho ya zuwa dimwenga chila yumwenga. ¹¹ Waguha hela zawo nakukonga kumng’ung’uzikila mwenye inkonde. ¹² Wagamba, ‘Wandima wano wazigile wadamanya ndima kwa saa dimwenga du, suwe chidamanya kwa msi mjima naho kwa kujijimiza mwe dizuwa. Kuwaliha viligane na suwe!’

¹³ “Mwenye inkonde amhitula yumwenga ywawo, ‘Mbuyangu, kwetegeleze, sikupunjize. Hachivane kugamba nahulihe ndima ya zuwa kwa maliho ya zuwa dimwenga? ¹⁴ Elo hokela

amaliho yako wite kaya. Sunga ni mwinke yuno azigile kuligana na viya hulihile weye. ¹⁵ Togola, viha miye kudamanya viya hunga mwe zihela zangu? Hegu wengilwa ni finju kwaviya miye ni ywedi?’ ”

¹⁶ Niyo Yesu abindiliza, “Ivyo wadya wa kuzigila haluse na watende wa nkongo na wa nkongo vino haluse na watende waudumo.”

*Yesu atamwila nkanana ya katatu ifile yakwe
Mako 10:32-34; Luka 18:31-34*

¹⁷ Umo Yesu akakwela kubula Yelusalemu, awaguhaga wadya wanampina mlongo na waidi hankanda he sila nakutamwila nawo chinyele, awagamba, ¹⁸ “Kaulani,” “Chaita Yelusalemu, kudya Mwana ywa Mntu nalavigwe kwa wakulu wa walavyantambiko na kwa wahinya Sigilizi. Nawamkantile file, ¹⁹ niyo wamwinkiza kwa wantu sawo Wayahudi, wakunga wambebe, wamtowe, na kumsulumiza mo msalaba, mna mazuwa matatu yakutimila nauyuke.”

Lombezo dya mami ya mntu

Mako 10:35-45

²⁰ Niyo mkaza Zebedayo hamwenga na wanawe wambasa Yesu, wamfikila madi nakumlombeza mbuli.

²¹ Yesu amuza, “Waunga mbwani?”

Amhitula, “Mwo Useuta wako uwazumile wano wanangu waidi wekale yumwenga kulume kwako no mtuhu mo mkono wako wa kumoso.”

²² Yesu awahitula awo wana, “Hamvimanyize ivyo mkulombeza, vino mwadaha kunywela chikombe cha masulumizo hunga ninywele?”

Wahitula, “Chavidaha.”

²³ Yesu awagamba, “Nichindedi namnywe mwe chikombe changu, mna sina udahi wa kusagula wa kwikala kulume kwangu hegu kumoso kwangu. Mna hantu hano ni kwa wadya wasagulwe kale ni Tate awaikiye.”

²⁴ Wadya wanampina watuhu mlongo weze weve ivyo, niyo wawehiwa awo walukolo waidi. ²⁵ Ivyo Yesu niyo awetanga akawagamba, “Mvimanya kugamba vilongozi hewemzumile Chohile wana udahi mwawo, vilongozi nawo wana udahi uchintile. ²⁶ Vino havikungwa vidamanywe mgati mwenyu. Uneva yumwenga aunga atende mkulu, atende mndima ywa wasigale, ²⁷ naho akunga atende wa nkongo atende mndima ywenyu, ²⁸ seivyo Mwana ywa Mntu, hezile kusankanilwa, mna kusankanila na kulavya ujima wakwe utende maliho ya wantu walozize.”

Yesu Ahonya Matuntu Waidi
Mako 10:46-52; Luka 18:35-43

²⁹ Umo Yesu hamwenga na wanampina wakwe wakahalawa mo mzi wa Yeliko, fyo kulu dya wantu nadikatimila. ³⁰ Wantu waidi matuntu nawekala mnkanda mweisila weva kugamba Yesu naakajinka, ivyo wakonga kuguta, “Mwana ywa Daudi! Chifile mbazi Zumbe!”

³¹ Idifyo dyawakwamila nakuwagamba wanyamale. Mna wagutisa, “Zumbe Mwana ywa Daudi! Chifile mbazi!”

³² Yesu achimala nakuwetanga. Awauza, “Mwaunga niwadamanyize mbwani?”

³³ Wahitula, “Zumbe, chakunga uchitende chiwone!”

³⁴ Yesu awafila mbazi na kudonta meso yawo, aho wadaha kuwona, niyo wantimila.

21

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi

Mako 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19

¹ Umo Yesu na wanampina wakwe weze waisogeile Yelusalemu, wabula Betifage mo Lugulu Iwa Mizeituni. Uko Yesu kawasigila wanampina wakwe waidi walongole, ² awagamba, “Hitani hekaya ikulongozi kwenyu, aho nambwile mpunda italizwe na mwana mpunda ywakwe. Zifunguleni mnigaile. ³ Uneva mntu anawauzani chochose, mgambeni, ‘Zumbe awaunga,’ naye nawalekele aho.”

⁴ Mbuli ino ilaila chani yadya yalongigwe ni muwoni yachinte.

⁵ “Ugambileni umzi wa Sayuni.

Kaula seuta ywako akwizila!

Ni mnyanyahala naho kakwela mpunda na mwana mpunda.”

⁶ Ivyo, wadya wanampina waita niyo wadamanya saviya Yesu awasigile wadamanye.

⁷ Wegala mpunda na mwana mpunda, watandika izi suche zawo mlanga mwe zimpunda, Yesu naye niyo ekala mlanga. ⁸ Fyo kulu dya wantu ditandika izisuche zawo mwe isila, watuhu wafyola matambi ya miti na kuyatandaza mwe isila. ⁹ Mafyo ya wantu ya mlongwela Yesu, wadya nawo wakumtimila hanyuma wagutila, “Jimbiko kwa mwana ywa

Daudi! Ajimbikwe uyo akwiza kwa zina dya Zumbe! Jimbiko kwa Chohile!”

¹⁰ Umo Yesu akengila Yelusalemu, wantu wo umzi umjima wabwikana moto. Wantu wauza, “Yuno ni yuhi?”

¹¹ Amafyo yahitula, “Yuno ni muwoni Yesu, kalawa Nazaleti si ya Galilaya.”

Yesu mwe Nyumba ya Chohile

Mako 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22

¹² Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, awabalaziza kuse wantu wendile wakataga na kugula vintu mndani umo. Kahitula izimeza za wadya wendile wakavunjizana hela na vigoda vya wadya wendile wakataga wasuwamanga.

¹³ Awagamba, “Iwandikwa mwa Mawandiko Yakukile kugamba Chohile kalonga, ‘Nyumba ya Chohile naitangwe nyumba ya kumlombeza Chohile.’ Mna nyuwe mwitenda ‘Nyumba ya kwefisiza wabavi.’ ”

¹⁴ Matuntu na waholomale wambasaga uko kwe Nyumba nkulu ya Chohile, niyo awahonya. ¹⁵ Wakulu wa walavyantambiko na wahinya Sigilizi wehiwa weze wawone izimpituko adamanye Yesu, hamwenga na wana wakuguta mwe Nyumba nkulu ya Chohile, “Ntunyo kwa Mwana ywa Daudi!” ¹⁶ Ivyo wamuza Yesu, “Togola, weva icho wakulonga?”

Yesu ahitula, “Heye, neva! Hamsomile mawandiko yano? ‘Kuhinya wana na wazana wachembe kutogola viya vikuwagila,’ ”

¹⁷ Yesu awasa nakubula kuse ko mzi wa Betsaniya, agona uko.

Yesu aligita mtini

Mako 11:12-14, 20-24

¹⁸ Umo Yesu emwesila akauya komzi nom-
tondo nakalumwa nisala. ¹⁹ Awona mtini
umwenga mnkanda mwe isila, niyo aubasa mna
kaubwila hewina tunda dyodyose, na mani ay-
odu. Ivyo augamba, “Haweleke naho matunda
mazuwa yose!” Aho udyu umtini unyala.

²⁰ Wanampina weze wawone niyo wehelwa,
wauza, “Umtini uno usunguza kunyala vivihi?”

²¹ Yesu ahitula, “Nawagambilani chindedi, un-
eva mnazumila hemwina nkama, namdahe ku-
damanya vino nidamanye mo mtini uno. Naho
sivyo vino du, mna namdahe hata kulonga
ko lugulu luno, ‘Ng’oka ukedule mwe bahali,’
naho navitende ivyo. ²² Uneva mwazumila,
namhokele chochose mkulombeza mo kum-
lombeza Chohile.”

Kuuzwa mwe udahi wa Yesu

Mako 11:27-33; Luka 20:1-8

²³ Yesu engilaga mwe Nyumba nkulu ya
Chohile, umo akahinya, wakulu wa walavyan-
tambiko na wadalaha wa wantu wambasa
wamuza, “Wadamanya mbuli zino kwa udahi wa
yuhi? Naho ni yuhi akwinkile udahi uno?”

²⁴ Yesu awahitula, “Naniwauzeni swali
dimwenga, mnanihitula, naniwagambileni
nadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi.

²⁵ Nigambilani, udahi wa Yohana wo kubatiza
walawaga kuhi? Walawaga kwa Chohile hegu
walawaga kwa wantu?”

Wakonga kulosana wowo wenye kwa wenye,
“Chigambe mbwani? Uneva chinahitula,

‘Ulaila kwembingu,’ naachigambe, Ni mbwani naho hamwamzumilaga Yohana?”²⁶ Mna chinagamba, “kulaila kwa wantu, chogoha wantu viya nawatende, kwaviya wantu wose wamzumila Yohana kugamba ni muwoni.”²⁷ Ivyo wamhitula Yesu, “Hachivimanyize.”

Niyo awagamba, Miye nami saniwagambileni nadamanya mbuli zino kwa udahi wa yuhi.

Mliganyo wa wana waidi

²⁸ “Haluse, mwafanyanya vihi kwa dino? Kwendaga na mntu yumwenga endaga na wanawe waidi. Uyo niyo amgamba mwanawe ywa nkongo kugamba, ‘Mwanagu, dyelo hita ukadamanye ndima kwe nkonde ye mizabibu.’²⁹ Niyo ahitula, ‘Sikunga,’ Mna nyumani niyo ahitwila fanyanyi zakwe niyo aita.³⁰ Yudya tati ya mntu niyo ambasa mwanawe ywa kaidi amgambila seiviya amgambile yudya ywe nkongo. Uyo niyo amhitula, ‘Heye Zumbe,’ mna haitile.³¹ Togolani, niyuhi mgati mwa wano waidi adamanye viungile tati yakwe?”

“Ywa nkongo,” Wahitula.

Ivyo Yesu awagamba, “Nawagambilani chindedi, wachisanya kodi na wachilanga na wawalongweleni kwingila mo Useuta wa Chohile.³² Kwaviya Yohana ezaga kwenyu kuwalagisa sila ya kuwoneka wedi, nyuwe hamumzumile, mna wachisanya kodi na wachilanga wamzumilaga. Hata umo mwawonaga yano, hamweile fanyanyi zenyu na kumzumila.”

*Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu
Mako 12:1-12; Luka 20:9-19*

³³ Yesu agamba, “Tegelezani mliganyo mtuhu, kwendaga na mntu mta nkonde ahandaga mizabibu, niyo aizungulusiza mnulu, asimba bome dya kufumbwila zabibu nakuzenga mnala. Niyo alekeila walimi inkonde iyo nakutamba. ³⁴ Chipindi cho uvuni chize chibule, asigila wandima wakwe kwa wadya walimi, wakachisanye ulozo wakwe. ³⁵ Wadya walimi niyo wawagwila wandima wakwe, wamtowa uyumwenga, mtuhu wamkoma, mtuhu naye wamtowa mayuwe. ³⁶ Yudya mntu naho egala wandima watuhu walozize, kujinka wadya we nkongo, wadya walimi wawausa chisimo saichiya. ³⁷ Kokukomeleza amwigala mwanawe kwawo, akagamba, ‘Ichindedi nawamtunye mwanangu.’ ³⁸ Mna wadya walimi weze wamwone yudya mwana, wegamba, ‘Yuno nuyo mlisi we nkonde. Chimkomeni chiguhe ulisi wakwe!’ ³⁹ Ivyo wamgwila, wamdula kuse kwe nkonde ye mizabibu niyo wamkoma.”

⁴⁰ Yesu auza, “Haluse, aho akwizila Zombe mwenye nkonde ye mizabibu nawadamanye chibwani wadya walimi?”

⁴¹ Wahitula, “Ichindedi nawakome wadya wantu wehi, niyo enka inkonde ye mizabibu walimi watuhu, wakunga wamwinke ulozo wakwe mwe chipindi chikungwa.”

⁴² Yesu awagamba, Hamwasomaga viya Mawandiko Yakukile yakulonga?

Yuwe dilemelwe ni wazesi
dihitukila dikungisiswa mwa yoseni.

Ulosi uno ulaila kwa Zumbe,
nawo ni maula mwa meso yetu?

⁴³ “Yesu ajeleka, Ivyo nawagambilani, namhokwe Useuta wa Chohile niyo wenkwa wantu watuhu sawo Wayahudi weleke matunda yawagile. ⁴⁴ Akunga agwe mwe diyuwe naavunike vunike, na uyo dikunga dimfunte nadimtiginte tiginte.” Mawandiko matuhu hayana uno msitali.

⁴⁵ Wakulu wa walavyantambiko na Mafalisayo, weva miliganyo ya Yesu, wabunkula kugamba awalonga wowo. ⁴⁶ Ivyo wazungula ubala wakumgwila. Mna nawakogoha amafyo ya wantu wakumwona Yesu sa muwoni.

22

Mliganyo wa Ngasu ya Nyinka

Luka 14:15-24

¹ Yesu alonga nawo kwa miliganyo, akagamba. ² “Useuta wa kwembingu uligana sa vino. Kwendaga na seuta amdamanyize mwanawe wa chilume nyinka. ³ Kasigila wandima wakwe wawetange wadya wagonekwe kwe nyika, nawo niyo walemela kwiza. ⁴ Ivyo asigila wandima watuhu akagamba, ‘Ngasu yangu yajika, ng'ombe zangu na vinonile vichinjwa kale, na vyose viheza kale. Soni kwe ngasu ye nyinka!’ ⁵ Mna awajeni wagonekwe hawaitolotoze niyo wadamanya zawo, yumwenga kaita kwe nkonde yakwe, mtuhu kwediyombe dyakwe, ⁶ wasigale niyo wawagwila wadya wandima wakwe, wawahuta na kuwakoma. ⁷ Yudya seuta niyo ehiwa vidala, egala wankondo

wakwe wakomile wadya wakomi na kuutimpa moto umzi wawo. ⁸ Akaheza awagamba wandima wakwe, ‘Inyinka yemalanya kale, mna sawo wadya wagonekwe nawo wawagile kudya. ⁹ Hitani kwe zisila mpanda muwetange wose mkunga muwabwile weze kwe nyinka.’ ¹⁰ Ivyo wandima waita kwezisila wawachisanya wantu wose wawawone, wehiye na wedi, nyinka niyo yamema wajeni.

¹¹ “Mna seuta eze engile kukaula wajeni, niyo abunkula mntu hevikile suche ye nyinka. ¹² Amuza, ‘Mbuyangu, kwingila vivihi hano hwivikile suche ye nyinka?’ Mna uyo mntu halongile dyodyose. ¹³ Niyo seuta awagamba wandima wakwe, ‘Mtalizeni mwe mikono na mweviga, mumdule kuse kwe chiza. Uko naile na kusiginta meno yakwe.’ ”

¹⁴ Yesu akomeleza, “Kwaviya wagonekwe ni waloza, mna wasagulwe ni wajeche.”

Swali mwe kuliha kodi
Mako 12:13-17; Luka 20:20-26

¹⁵ Mafalisayo niyo waita wakaike ubala wa kumgwila Yesu mo ulosi wakwe. ¹⁶ Wasigila wanampina wakwe hamwenga na wantu wa Helode. Wagamba, “Mhinyi, chimanya kugamba weye walonga chindedi. Wahinya ichindedi mwe viya akunga Chohile kwa chausa cha wantu, kuno hwikogoha viya watuhu waku-fanyanya, kwaviya hukusinya viya mntu eli. ¹⁷ Chigambile, wafanyanya vihi? Ni vyedi mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa mkulu ywa Chilumi hegu bule?”

¹⁸ Mna Yesu, niyo amanya ubala wawo wihiye, agamba, “Nyuwe wasongaganyi! Ni mbwani mkunijeza? ¹⁹ Nilagisani hela yo kulihila kodi!”

Niyo wamwigaila hela, ²⁰ awauza, “Sula ne dizina ni vya yuhi?”

²¹ Wahitula, “Ni vya Mkulu ywa Chilumi,”

Ivyo Yesu awagamba, “Ni vyedi, mwinkeni Mkulu ywa Chilumi viya vimuwagile, na Chohile vikumuwigaila Chohile.”

²² Weze weve ivyo, niyo wehelwa, wamleka wahalawa.

Mbuli ya uyuso

Mako 12:8-27; Luka 20:27-40

²³ Mwe dizuwa idyo Masadukayo wamwenga wamwitila Yesu wakalanga kugamba wantu hawauyuke. ²⁴ Wagamba, “Mhinyi, Musa alongaga kugamba mntu hena mwana aka-banika, mlukolo ywakwe ampale mnamuwe, chani amwelekele wana. ²⁵ Haluse, kwendaga na walukolo mfungate. Ywankongo asolaga, niyo abanika. Kwaviya na hena cheleko, niyo amwasiza mlukolo ywakwe mkaziwe. ²⁶ Chintu icho kimlaila ywa kaidi na ywa katatu, vita ivyo kubula ywa mfungate. ²⁷ Ko uhelo yudya mvyele niyo abanika. ²⁸ Haluse chigambe mwe dizuwa dyo uyuso, mvyele yudya na atende wa yuhi? Woseni nawamsola.”

²⁹ Yesu awahitula, “Mwagilisa! Nikwaviya hamyamanize mawandiko hegu nguvu za Chohile. ³⁰ Kwaviya mwe zuwa dya uyuso wantu, hawasole hegu kusolwa, nawekale saviya wandima wa kwembingu. ³¹ Mna

mwe wabanike uyuso, hamsomile viya Chohile awagambilaga?, ³² ‘Miye nuyo Chohile ywa Bulahimu, nuyo ywa Isaka, naho nuyo ywa Yakobo.’ Ni Chohile ywa wajima, suyo ywa wabanike.”

³³ Idifyo dya awantu dize dive vino, wehelwa amahinyo yakwe.

Sigilizi Nkulu

Mako 12:28-34; Luka 10:25-28

³⁴ Mafalisayo weze weve kugamba Yesu kawatenda Masadukayo wanyamale waswese dya kulonga, Mafalisayo niyo wekala hamwenga, ³⁵ yumwenga mwawo, mhinya Sigilizi, amjeza Yesu kwa kumuza. ³⁶ Amuza, “Mhinyi, Isigilizi nkulu ni ihi?”

³⁷ Yesu ahitula, “‘Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose, kwa ujima wako wose, na kwa umanyi wako woseni.’ ³⁸ Ino niyo Isigilizi inkulu naho niyo yankongo. ³⁹ Sigilizi ya kaidi ya kusinyisa sa iyo, ‘Munge mtuhu saviya ukweunga mwenye.’ ⁴⁰ Sigilizi yose ya Musa na mawandiko ya wawoni ikala mwe zisigilizi mbili zino.”

Mbuli ya Kulisito Mkombola alongigwe ni Chohile

Mako 12:35-37; Luka 20:41-44

⁴¹ Umo Mafalisayo wamwenga weze wadugane, Yesu niyo awauza, ⁴² “Mwafanyanya vihi mwa Kulisito Mkombola? Kalaila mo ulukolo lwa yuhi?”

Wahitula, “Ni mlukolo ywa Daudi,”

⁴³ Yesu auza, “Ni mbwani naho, Muye wa Chohile ukamwingila Daudi kumwitanga ‘Zumbe’? Daudi agambaga,

⁴⁴ ‘Zumbe alongaga kwa Zumbe ywangu.

Ikala hano kulume kwangu

kubula niwaike wehi wako mwe viga vyako.’

⁴⁵ Uneva haluse Daudi kamwitanga ‘Zumbe’, Kulisito Mkombozi atenda vihihi mlukolo ywa Daudi?”

⁴⁶ Hahalaile adahile kumhitula Yesu, kulaila mwe dizuwa idyo, hahali ajezize kumuza naho.

23

Yesu Afunda Wahinya Sigilizi na Mafalisayo

Mako 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46

¹ Yesu niyo alonga na kwa amafyo na kwa wanampina wakwe. ² Awagamba, “Wahinya Sigilizi na Mafalisayo wenkwa udahi wa kulavyanya Sigilizi ya Musa. ³ Ivyo tozani na kutimila chila wakuwagambilani mdamanye, mna msekwiga ntendwa zawo, kwaviya hawakudamanya viya wakulonga. ⁴ Wafunga mizigo na kuwatwisa wantu mwamayega yawo mna wowo wenye hawakunga hata kuidonta na kadole. ⁵ Wadamanya ntendwa zawo zose chani welagise kulongozi kwa wantu. Kaulani wavika wakota wawo wana Mawandiko Yakukile. Naho wavala nkazu na mahembe matali! ⁶ Waunga kwikala mwe vigoda vi kulongozi mwe ngasu, na vikigwe na kuwandwa mwe nyumba zo kuvikila. ⁷ Waunga kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo na kunga kwitangwa ‘Mhinyi’. ⁸ Mna nyuwe msekuzumila kwitangwa

‘Wahinyi’, kwaviya nyuwe wose mwi walukolo, nanywi mna Mhinyi yumwenga du. ⁹ Naho msekumwitanga mntu yoyose ‘Tate’, hano he isi kwaviya Tati yenyu ni yumwenga kwembingu. ¹⁰ Naho msekwitangwa ‘Chilongozi’, kwaviya mwi wamwenga naho chilongozi uyodu ni Kulisito Mkombola. ¹¹ Mkulu mgati mwenyu aungwa atende mndima yenyu. ¹² Yoyose nekweze na aselezwe, akweseleza na akwezwe ni Chohile.

Yesu alonga usongaganyi wawo

Mako 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47

¹³ “Namvimanye wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwawavugaila wantu watuhu sila ya kwingila mo Useuta wa kwembingu nyuwe wenye hamkuwingila, naho hamkulekela wadya wakujeza kuwingila! ¹⁴ Namluwone, nyuwe wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwapolaganya ugoli wa wavyele wabanikilwe ni wagosi na kulombeza malombezo matali kwa kwelagisa. Kwa chausa icho kanto dyenyu naditende kulu ditendese!

¹⁵ “Namvimanye wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwazunguluka mwe bahali na mwe isi chani mhokele mntu yumwenga atimile isila yenyu. Anazumila, mwamtenda mwana wa kwedibome hedina uhelo nkanana mbili kujinka nyuwe wenye!

¹⁶ “Namluone, vilongozi matuntu! Mwagamba, ‘Uneva mntu elisa kwa Nyumba nkulu ya Chohile, sicho chintu. Mna uneva mntu elisa kwa zahabu ya Nyumba ya Chohile, kegwiza.’

¹⁷ Nyuwe wahezi na matuntu! Chikulu ni chihi, zahabu hegu Nyumba nkulu ya Chohile ikutenda zahabu itende ikukile? ¹⁸ Naho mwahinya, ‘Uneva mntu elisa kwa nchanja yo kulaviza ntambiko, sicho chintu, mna uneva mntu elisa kwa ntunyo imlanga mwe shanduku ya kulaviza jeleko mwakwe, kegwiza.’ ¹⁹ Nyuwe matuntu! Chikulu ni chihi, shanduku ya kulaviza jeleko hegu nchanja yo kulaviza ntambiko ikutenda jeleko dikukile? ²⁰ Ivyo mntu akwelisa kwa nchanja yo kulaviza ntambiko, elisa kwa iyo, na vintu vyose viyumo. ²¹ Akwelisa ne Nyumba nkulu ya Chohile, elisa kwa iyo, na kwa uyo Chohile akwikala mndani mwakwe. ²² Uyo akwelisa kwa zina dya kwembingu, elisa kwe chigoda cho uzumbe wa Chohile mazuwa yose na kwauyo akwikala umo.

²³ “Namluwone wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwamwinka Chohile hantu hamwenga mwe mlongo ha uvuni wa mhilimo, enga vitago na bizali na jila, mna mwaleka kutimila mahinyo yakungwa ya Sigilizi, saviya wedi wa Chohile na mbazi na ukanuni na uzumizi. Mwaungwa mvijese ivyo hemwi kuleka vituhu. ²⁴ Vilongozi matuntu! Mwafilihiza wadudu wadodo enga saviya mbu mwe mazi, mna mwamela ngamiya!

²⁵ “Namluwone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwalengusa viya vyenyu na vihungu kwa kuse na chano, mndani mmema uhoki na kwevutila. ²⁶ Weye Falisayo tuntu! Konga kulengusa mndani mwe chiya kuse nako nakutende kulenguka!

²⁷ “Namluone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mligana na mbila zihakigwe chwakaa, kwa kuse ni ntana, mna mndani mmema mavuha ya wabanike na uzavu. ²⁸ Seivyo, kuse mwasinyika wantu wedi kwa chilayumwenga, mna mndani mmema usongaganyi na masa.

Yesu alotela nkanto zao
Luka 11:47-51

²⁹ “Namluone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwazengela wawoni mbila ntana nakuzika untanda mbila za wantu wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile. ³⁰ Naho mwagamba, hegu suwe chendaga hamwenga mwe chikale cha wadalahala wetu, hachehangile nawo mo kuwakoma wawoni. ³¹ Elo mweukuila wenye, kugamba nyuwe mwiwana wawadya wawakomile wawoni! ³² Haya komelezani ndima waikongile wadalahala wenyu! ³³ Nyuwe fyo dya nyoka! Namwenege vivihi nkanto dya kwe bome hedina uhelo? ³⁴ Kwaivyo, nawegailani wawoni na wata ubala na wahinya Sigilizi. Wamwenga wenyu namuwakome na kuwasulumiza, watuhu namuwatowe mwe nyumba yo kuvikila na kuwagulusa mzi kubula mzi. ³⁵ Mwe ivyo, namlihizwe sakame itike mwe isi ino hewena masa, kukongela ukomi wa Habili awoneke ywedi kwa Chohile kubula ukomi wa Zakaliya mwana Balakiya, mwamkomaga mgati mwe Nyumba nkulu ya Chohile na mwe nchanja yo kulaviza ntambiko. ³⁶ Nawagambilani chindedi, ukomi uno woseni naugwele mwe wantu we icheleko chino.

*Yesu Ayunga Yelusalemu**Luka 13:34-35*

³⁷ “Yelusalemu, Yelusalemu! Ukuwakoma wawoni, na kuwatowa wasigilwe kwako ni Chohile! Ninkanana nyingahi sunga niwachisanye hamwenga wanawo, saviya nguku ikufuwatila wanawe hasi ha mawawa yakwe, mna hamvyungile! ³⁸ Ivyo, Nyumba ya Chohile naibomolwe ikale isamigwe. ³⁹ Nawagambilani kukongela vino haluse, hamniwone naho kubula mgambe, ‘Chohile mjimbike akwiza kwa zina dya Zumbe.’ ”

24*Yesu Alonga Uvuni wa Nyumba ya Chohile**Mako 13:1-2; Luka 21:5-6*

¹ Yesu nakafosa mwe Nyumba nkulu ya Chohile naho na akahalawa umo wanampina wakwe wambasize chani wamlagise mazengo ye mwe Nyumba ya Chohile. ² Auza, “Mwayawona yano yose? Nawagambilani chindedi, hano hadisigale yuwe mlanga mwe mnyawe, chila dimwenga nadidulwe hasi.”

*Nkunto na Masulumizo**Mako 13:3-13; Luka 21:7-19*

³ Umo Yesu endaga ahumule ko Lugulu lwa Mizeituni, wanampina wakwe wambasaga kwa chinyele, wauza, “Chigambile, mbuli zino nazi-laile ini? Ni chilagiso chani chokwiza kwako, na udumo we isi?”

⁴ Yesu ahitula, “Msinyise, mntu ase kuwadanta.

⁵ Kwaviya wantu walozize nawalaile waketanga

kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito Mkombola!’ Nawo na wadante walozize. ⁶ Namwive mbuli za nkondo na hambwe hambwe dya nkondo, kaulani, msekutiswa, kwaviya ayo yaungwa yalaile, mna udya udumo haunati. ⁷ Si naitowane na si ntuhu, useuta nautowane na useuta. Nakutende na gumbo, na visingisa chila hantu. ⁸ Yose ayo nayekale saviya usungu wa nkongo wa kwefungula mwana.

⁹ “Vikajika namlavigwe chani msulumizwe, nakukomwa, nanywi namwihiwe ni wantu wa si ntuhu zose kwa chausa changu. ¹⁰ Mwe ichipindi icho walozize nawahige uzumizi wawo naho nawaihiwane na kulemana. ¹¹ Nawalaile wawoni wadanti walozize, wakunga wawadante wantu walozize. ¹² Kwa chausa cha kujenyela kwa wihi, uungi wa wantu walozize nauhunguke. ¹³ Mna mntu akunga ajijimize kubula kodumo nuyo akunga akombolwe. ¹⁴ Naho Mbuli Yedi ya Useuta nailongwe mwe isi yose, utende ukuzi kwa wantu we si ntuhu yose, aho naho udyu udumo naubule.

Chintu chihiye chikudaha kubalanga

Mako 13:14-23; Luka 21:20-24

¹⁵ “Namumwone uyo akwitangwa ‘Ihizo dya ubanasi’ chilongingwe ni muwoni Danieli. Nachichimale hantu hakukile.” Akusoma na abunkule! ¹⁶ Niyo wose we mwe isi ya Yudeya, nawasumkile ko lugulu. ¹⁷ Yudya ekulanga kwedigulu asekusela kuviguha vintu vimwenyumba yakwe, ¹⁸ Naho ekwenkonde, asekuya kunyuma kuguha suche yakwe. ¹⁹ Nawamanye wenye watanda na wakonkeza

mwa mazuwa ayo! ²⁰ Mlombezeni Chohile, chani kuguluka kwenyu kusekutenda mwempeho, hegu mwe zuwa dya kuumula. ²¹ Kwaviya nakutende na nkunto nkulu, idya heinati kulaila kukongela isi heinati kumbwa kubula vino haluse, naho hazize zilaile vituhu. ²² Hegu Chohile hahunguze mazuwa ayo ye zinkunto hahendile na mntu hata yumwenga ahonile mwe file. Mna kwa chausa cha wantu wakwe asagule, Chohile nayahunguze mazuwa ayo.

²³ “Naho, mntu akawagambani, ‘Kaula, Kulisito ehano!’ Hegu ‘Ekudya!’ Msekumzumila. ²⁴ Kwaviya nawalaile makulisito wadanti, na wawoni wadanti, nawo nawadamanye mpituko nkulu na vilagiso, chani, vikadahika, wawadante hata wantu wasagulwe ni Chohile. ²⁵ Kaulani, silongola kuwagambilani yakwiza.

²⁶ “Ivyo, uneva wantu wakawagambani, ‘Kaulani, ekwenyika!’ Mse kwita uko, hegu wakawagambani, ‘Kaulani, kefisa kuno!’ Msekuzumila. ²⁷ Kwaviya ni saviya lumwemwe lukumulika ulailo wa zuwa lukawoneka uswelo wa zuwa, ivyo nivyo na kutende kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu.

²⁸ “Kwaviya hohose hana chimba, naho nayadugane magushu.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu

Mako 13:24-27; Luka 21:25-28

²⁹ “Mna Aho, vikajinka ukukunta mwa mazuwa ayo, zuwa nadijelwe chiza, mninge haulangaze, ntondo nazigwe kulaila kwembingu, nguvu za kwembingu nazisingisike, ³⁰ Naho

nachiwoneke chilagiso cha Mwana ywa Mntu kwembingu, naho wantu wose we isi nawaile, nawo nawaile Mwana ywa Mntu akeza mlanga mwa maingu hamwenga na nguvu za ukulu ulozize. ³¹ Naawasigile wandima wa kwembingu wakwe hamwenga na izwi kulu dya gunda, nawo nawawachisanye wasagulwa wakwe kulaila ntendele nne, kulaila ko udumo uno kwita ko udumo uno.

Hinani kulawana na Mtini
Mako 13:28-31; Luka 21:29-33

³² “Ivyo ko mti ukwitangwa mtini mhine mli-ganyo, tamba dyakwe dikasuka mani na kub-walika mwamanya kugamba chipindi cha fula chihajihi, ³³ Seivyo nanywi, mkayawona ayo yose, bunkulani kugamba Mwana ywa Mntu ehaguhi na kwiza. ³⁴ Nawagambilani chindedi, vintu vyose vino navilaile umu wantu wa haluse hawanati kubanika. ³⁵ Mbingu ne isi na vijinke, mna mbuli zangu hazomboke ng'o.

Hahali amanyize idizuwa ne isa
Mako 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36

³⁶ “Hahali mntu yoyose amanyize idizuwa idyo na chipindi, hata wandima wa kwembingu hata Mwana, mna Tate ichedu nuyo amanyize. ³⁷ Saviya vyendaga mwa mazuwa ya Nuhu, nivyo navitendeki kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu. ³⁸ Saviya mwa mazuwa hevinati kulaila galika wantu wendaga wakadya, na kunywa, wakasola na kusolwa, vikabula zuwa diya Nuhu engilaga mwe ngalawa nkulu, ³⁹ wasekumanya, niyo galika yeza, yawaguha wose, nivyo na kutendeki

kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu. ⁴⁰ Wantu waidi nawatende kwenkonde, yumwenga na aguhigwe yumwenga asigwa. ⁴¹ Wavyele waidi na watende wabunda, yumwenga aguhigwa, yumwenga asigwa. ⁴² Ivyo chelezani, kwaviya hammanyize aho neezile Zumbe dyenyu. ⁴³ Mna mmanyie mbuli ino, uneva mta nyumba amanyize hadya nezile mbavi, nakacheleza, naho halekile inyumba yakwe ivunwe. ⁴⁴ Kwe chausa icho nyuwe nanywi mwikale mhezize, kwaviya mwe saa hemwimanyize Mwana ywa Mntu eza.

Mndima ywedi hegu Mndima ahiye

Luka 12:41-48

⁴⁵ “Elo ni yuhi mndima mkanuni mta fanyanyi, yudya zumbe dyakwe nakamwika mwe nyumba yakwe, awenke wantu nkande mwe chipindi chikuwagila? ⁴⁶ Chinyemi china yudya mndima yudya hadya zumbe dyakwe akwizila na ambwile adamanya ivyo. ⁴⁷ Nawagambilani chindedi naamwike atende mdimi mkulu mo wakwe wose. ⁴⁸ Mna mndima yudya ahiye akagamba mo moyo wakwe, ‘Zumbe dyangu akawa ukwiza,’ ⁴⁹ Naho niyo akonga kuwatowa wandima weyawe na kudya na kunywa hamwenga na wakozi. ⁵⁰ Zumbe dyakwe umndima uyo neeze zuwa hedimanyize, na chipindi hemanyize. ⁵¹ Namtowe vitendese na kumsulumiza seiviya na wantu wasongaganyi, akamwika hantu hendilo na kusiginta meno.

25

Mliganyo wa wandele Mlongo

1 “Naho, Useuta wa kwembingu nauligane na wandle mlongo, waguhile taa zawo, niyo waita kumgoja msola. 2 Washano mwe wadya nendile ni wahezi, washano wendaga ni wabala. 3 Wadya wahezi waguha taa zawo, mna hawaguhile na mavuta ya kongezeza. 4 Mna wadya wabala waguha mavuta mwe supa hamwenga ne zita zawo. 5 Kwaviya msola kakawa ukwiza, woseni niyo wahitilwa ni ntongo.

6 “Mna chilo gati, niyo kwatenda na lwasu, Sunguzani, sunguzani, msozi eza, hitani mkamhokele! 7 Wandele woseni mlongo niyo wenuka wamalanya taa zawo. 8 Wadya wahezi wawagamba wadya wabala, ‘Chihunguzizeni wavuta wadodo kwaviya taa zetu zafifiya.’ 9 Mna wadya wabala wawahitula, ‘Bule’ hayachinte kwa suwe na nyuwe. Mkadaha hitani kwamaduka, mkagule.’ 10 Ivyo weze waite kokugula, msola niyo eza, wadya wendile ahadya wengila hamwenga no msola kwe nyinka, ulwivi niyo lwavugalwa.

11 “Vikaheza weza wadya wandle awatuhu, wagamba, ‘Zumbe, zumbel! Chivugwile!’ 12 Ahitula agamba, ‘Nawagambilani chindedi, nyuwe siwamanyize.’ ”

13 Yesu akomeleza, “Elo chelezani, kwaviya hammanyize zuwa hegu saa.

Mliganyo wa wandima watatu

Luka 19:11-27

14 “Mwe chipindi icho Useuta wa kwembingu nawikale sa vino. Kwendaga na mntu akunga

atambe, awetanga wandima wakwe, aika ugoli wakwe kwawo wamsinyize. ¹⁵ Amwinka hela shano, mtuhu hela mbili, mtuhu hela imwenga, chila mntu saviya nguvu ananazo. Niyo atamba. ¹⁶ Aho Yudya enkigwe hela shano ahalawa, niyo azidamanyiza mayombe, zamwingiziza ntuhu shano. ¹⁷ Seivyo yudya ahokele hela mbili, zamwingiziza ntuhu mbili. ¹⁸ Mna yudya enkigwe hela imwenga niyo aita aisimbila hasi, aifisa ihela ya zumbe dyakwe.

¹⁹ “Yeze yomboke mazuwa yalozize zumbe dya wadya wandima niyo auya, awauza ivyo wazidamanyize ndima. ²⁰ Eza yudya mindima enkigwe hela shano, enkiza hela shano ntuhu, akagamba, ‘Zumbe, waikaga kwangu hela shano.’ ‘Kaula! Hela shano zongezekela.’ ²¹ Zumbe dyakwe dya mgamba, ‘N ivyedi, weye mindima ywedi na mchindedi, kutenda mkanuni kwa vijeche, nahutende msinyi ywa vilozize, utende na chinyemi na zumbe dyako!’ ”

²² “Yudya mindima enkigwe hela mbili niyo eza, agamba, ‘Zumbe, nakwika hela mbili kwangu. Kaula! Hela mbili zongezekela.’ ²³ Zumbe ywakwe amgamba, N ivyedi, mindima ywedi na mchindedi. ‘Kutenda mkanuni kwa vijeche, nahutende msinyi ywa vilozize, ingila utende na chinyemi hamwenga na zumbe dyako!’ ”

²⁴ “Niyo eza yudya enkagwa hela imwenga, agamba, ‘Zumbe, nasibunkula kugamba weye wi mdala, weye walozola hwi handile, na kuchisanya hadya hwi mwaganise. ²⁵ Ivyo

sogoha, niyo naifisa ihela yako hasi ho msanga. Kaula! Guha ivyako.’ ”

²⁶ Niyo Zumbe dyakwe amhitula, “ ‘Weye wi mndima wihiye naho mbwa! Kuvimanya kugamba miye nalozola hantu sihandile nakuchisanya hadya simwaganise mbeyu? ²⁷ Ivyo, naukaungwa wigale hela yangu kwa wadya wakuliha liba, nasiza kuguha ihela yangu na vijenyelekele. ²⁸ Ivyo, hela iyo, mwinkeni yudya mta hela mlongo. ²⁹ Kwaviya chila mta chintu nenkigwe, na kongezewa vitendese, mna hena, chiya ananacho nacho na ahokwe. ³⁰ Na mndima yudya hekuwagila, mduleni hale kuse kwe chiza, uko nakutenda na ndilo na kusiginta meno.’

Kanto dyo kukomeleza

³¹ “Aho Mwana ywa Mntu neze no ukulu wakwe, hamwenga na wandima wa kwembingu wose wakukile nawatende naye, nekale mwe chigoda chakwe cho useuta. ³² Wantu wose mwe zisi zose, na wadugane houso wakwe, naye na awapagule wantu saviya mdimi akupagula ngoto na mbuzi. ³³ Naike ngoto ntendele yakwe ya kulume, na mbuzi ntendele ya kumoso. ³⁴ Akaheza Seuta na awagambe wadya wekulume kwakwe, ‘Soni, nyuwe mjimbikwe ni Tate! Hokelani useuta mwikiwe kukongela nkongo mo kuumbwa kwe isi. ³⁵ Nendaga na sala, mninka nkande, nendaga na nchilu mwaninkaga mazi, nendaga mjeni, mwanihokelaga, ³⁶ nani mwazi niyo mwanivisa, nendaga mnyonje, mwezaga

kunikaula, nendaga mwedijeleza, mwezaga kunitalamkila.’

³⁷ “Wantu wawoneke wedi nawamhitule, Zumbe, ni chipindi chihi chakuwonaga una sala niyo chakwinka nkande, hegu nauna nchilu niyo chakuywesa? ³⁸ Ni ini naho chakuonaga wi mjeni, niyo chakuhokela, hegu wi mwazi niyo chakuvika? ³⁹ Ni ini chakuwonaga wi mnyonje, hegu mwechifungo, niyo cheza kukukaula? ⁴⁰ Seuta nawahitule, ‘Nawagambilani chindedi, ivyo muwadamanize wamwe mwa awo walukolo wangu wadodo, mnitendela miye!’

⁴¹ “Akajika nawagambe wadya we komkono wakwe wa kumoso, ‘Halaweni ho uso wangu, nyuwe mligitwe! Hitani ko moto wa mazuwa yose, ekiwe Mwavu na wandima wakwe! ⁴² Nendaga nasala, hamninkile nkande, nendaga na nchilu, hamninkile mazi, ⁴³ Nendaga mjeni, hamnihokele, nendaga mwazi, hamnivisize, nendaga mnyonje na mwechifungo, mna hamwizile kunikaula.’

⁴⁴ “Nawamhitule, ‘Zumbe, ni ini chakuonaga una sala hegu nchilu, hegu mjeni, hegu wi mwazi, hegu wi mnyonje, hegu mwechifungo, hachikusankanile?’ ⁴⁵ Seuta na awahitule, ‘Nawagambilani chindedi, ivyo hemkumtendela yumwenga mwa wano wakuwazwa wadodo, hamnitendele miye.’ ⁴⁶ Wano nawegalwe kwe kanto dya mazuwa yose, mna wadya wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile nawengile mo ujima wa mazuwa yose.”

26

Ubala wa kumgwila Yesu

Mako 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

¹ Yesu eze abinde kulonga yoseni ayo, awagamba wanampina wakwe, ² “Mvimanya kugamba, mazuwa maida yakwiza nakutendeke na Pasaka, na Mwana ywa Mntu nalavigwe chani asulumizwe.”

³ Niyo wakulu wa walavyantambiko na wadalahala wa wantu wadugana mndani mwe nyumba ya Mlavyantambiko Mkulu, akwitangwa Kayafa, ⁴ waika ubala, chani wamgwile Yesu chinyele chani wamkome. ⁵ Mna wagamba, “Vinasekutenda mwe ngasu ye Pasaka, sima kunalaile nkumbizi.”

Yesu ahakwa mavuta uko Besani

Mako 14:3-9; Yohana 12:1-8

⁶ Umo Yesu endaga Besaniya mwe nyumba ya Simoni, akwitangwa mta matana, ⁷ mvyele mta kasupa ka mavuta yakupwepweleka yakutagwa kwa hela ziloize kamwizila, amjidila mo mtwi wakwe hadya ekale mo kudya he meza.

⁸ Wanampina wakwe weze wawone, niyo wehiwa, wagamba, “Kwaza kuno ni kwambwani?”

⁹ Mavuta yano nayakadaha kutagwa kwa hela ziloize, niyo wenkigwa wachiwa!”

¹⁰ Yesu niyo abunkula, awagamba, “Nimbwani mwamsunka sunka yuno mvyele? Kanidamanyiza ndima yedi. ¹¹ Wachiwa mnanawo mazuwa yose, mna miye hachitende hamwenga mazuwa yose. ¹² Mvyele uyo kanijidila mavuta yakupwepweleka mo mwili wangu chani anike vyedi

mo kuhambwa kwangu. ¹³ Nawagambilani chindedi, kwa chausa cha kumkumbuka yuno mvyele, ntendwa idya adamanye najendeleze hose Mbuli Yedi nailongwe mwe isi yose.”

Yuda azumila kumlavya Yesu

Mako 14:10-11; Luka 22:3-6

¹⁴ Mwe chipindi icho yumwenga mwa wadya wanampina mlongo na waidi, zina dyakwe Yuda Isikaliyote, awabasa wakulu wa walavyantambiko, ¹⁵ awauza, “Namninke chibwani uneva hamwinkiza Yesu kwenyu?” Niyo wamwinka matundu milongo mitatu ya hela. ¹⁶ Kukongela aho Yuda naakalonda luhenyo lwa kumwinkiza Yesu kwawo.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe

Mako 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yohana 13:21-30

¹⁷ Zuwa dya nkongo dye Pasaka dye migate heijeligwe Hamila, wanampina wambasa Yesu na kumuza, “Waunga chikutendele hahi Inkande ye pasaka?”

¹⁸ Yesu niyo awagamba waite ko mzi na kungambila mntu yumwenga kugamba, “Mhinyi agamba, ‘Zuwa dyangu dihaguhi, miye hamwenga na wanampina wangu nachidye nkande ya Pasaka kwako.’” ¹⁹ Wanampina niyo wadamanya enga viya wasigilwe ni Yesu, waikaga nkande ya Pasaka.

²⁰ Ivyo eze ibule chisingi kekala he nkande hamwenga na wadya mlongo na waidi. ²¹ Umo

nawakadya, Yesu agamba, “Nawagambilani chindedi, yumwenga ywenyu nanilavye.”

²² Niyo wengilwa ni chinyulu vitendese, wakonga kumuza yumwe yumwe, “Zumbe, ni miye?”

²³ Ahitula agamba, “Natweze tonge dyakwe hamwenga na miye mwe bakuli nuyo akunga anilavye. ²⁴ Mwana ywa Mntu aita zakwe enga ivyo awandikilwe mwa Mawandiko ya Kukile. Mna hangi mwenye yudya mntu akunga amlavye! Nani vyedi mntu yudya hegu helek-agwa.”

²⁵ Yuda, yudya mta kumlavya, amhitula, agamba, “Mhinyi, ni miye?”

Yesu amhitula, “Weye kulonga.”

Nkande ya Zumbe

Mako 14:22-26; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

²⁶ Umo wendile wakadya, Yesu niyo aguha mgate, aujimbika, niyo aubesula, awenka wanampina wakwe akagamba, “Guhani mdye. Uno nuwo mwili wangu.”

²⁷ Akaheza aguha chikombe, amtogola Chohile, na kuwenka. Akagamba, “Nywani nyoseni,”

²⁸ “Ino niyo sakame yangu ya lagano, ikwitika kwachausa cha walozize chani walekeilwe masa yawo. ²⁹ Mna nawagambilani, saninywe naho kukongela haluse lweleko luno lwo mz-abibu, kubula hadya nanizile kunywa impya hamwenga na nyuwe mo Useuta wa Tate.”

³⁰ Weze wabinde ukuchema, walawa kolwazo kwita ko Lugulu lwa Mizeituni.

Yesu alotela ukulemelwa ni Petulo

Mako 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-

38

³¹ Naho Yesu akuwagamba, “Chilo cha dyelo, nyuwe nyose namwihizwe kwa chausa changu. Kwaviya viwandikwa, Chohile agamba, ‘Nanimtowe umdimi, ne idifyo dye zingoto nadimwagikane.’ ³² Mna heza kuuyuka, naniwalongweleni kwita Galilaya.” ³³ Petulo ahitula, amgamba, “Wose wanakwasa, miye sahwasel!”

³⁴ Yesu amgamba, “Chindedi nakugambila, weye chilo chino umo zogolo hadinati kwila, naunilemele nkanana ntatu.”

³⁵ Petulo amgamba, “Uneva vyaungwa nibanike hamwenga naweye navihaya mna sahulemele ng’o.”

Niyo wanampina wose walonga seivyo.

Yesu amlombeza Chohile uko Gesemane

Mako 14:32-42; Luka 22:39-46

³⁶ Akaheza, Yesu aita hamwenga na wanampina wakwe hantu hakwitangwa Gesemane, awagamba wanampina wakwe, “Ikalani hano, nite halombeze.” ³⁷ Amguha Petulo na wadya wana waidi wa Zebedayo, akonga kwingilwa ni usungu na tumbwaziko. ³⁸ Naho awagambila, “Nina usungu vidala mo moyo haguhi na kubanika. Ikalani hano, mcheleze hamwenga na miye.”

³⁹ Ajendeleza kulongozi hadodo, agwa chifudifudi, alombeza, agamba, “Tati yangu, vikadahika, champa chino chikombe, mna

visekutenda enga viya hunga miye, mna saviya ukunga weye.”

⁴⁰ Awezila wadya wanampina, awabwila wagona. Amgamba Petulo, “Togola! Hamdahile kucheleza na miye kubula saa dimwenga?

⁴¹ Chelezani, mlombeze, msekwiza kwingila mwe majezo, Muye wa mntu waunga kudamanya vyedi mna mwili uhwa.” ⁴² Aita nkanana ya kaidi, alombeza, agamba, “Tati yangu, uneva havikudahika ichikombe chino cha masulumizo chinenege uneva sinywele, mna ivyo ukunga vitendeke.” ⁴³ Eza vituhu, awabwila wagona, kwaviya meso yawo yazamilwa ni ntongo.

⁴⁴ Awasa vituhu, aita, alombeza nkanana ya katatu, alonga mbuli iziya. ⁴⁵ Akaheza awezila wanampina wakwe, awagamba, “Mchei gonile? Kaulani, chipindi chibula Mwana ywa Mntu nalavywe mwe mikono ya wantu wata masa. ⁴⁶ Inukani, chiteni zetu! Kaulani, yudya akunga anihituke ehaguhi.”

Kugwilwa kwa Yesu

Mako 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12

⁴⁷ Umo achei kulonga, Yuda, yumwe wa wadya wanampina mlongo na waidi niyo eza hamwenga na fyo kulu dya wata mabamba na malungu. Nawasigilwa ni wakulu wa walavyan-tambiko na wadalaha wa wantu. ⁴⁸ Yuda, yudya akumhituka nakawenka chilagiso, akagamba, “Mntu uyo hunga kumsesa, uyo nuyo. Mgwileni.”

⁴⁹ Aho amsogeila Yesu, amlamsa, “Ndamsa Mhinyi!” Niyo amsesa.

⁵⁰ Yesu amgamba, “Mbwiyanu, damanya idyo ubasize.”

Waita, wamgwila Yesu. ⁵¹ Yumwenga mwe wadya na we hamwenga na Yesu achumiza umkono wakwe, asomola idibamba dyakwe, amtowa mndima ywa mlavyantambiko mkulu, amsenga idigutwi. ⁵² Aho Yesu amgamba, “Vuza idibamba dyako mwe yala yakwe. Wose nawatoze bamba, nawakomwe kwa bamba. ⁵³ Hegu hamanyize kugamba nadaha kumlombeza tate, naye adaha kunigaila wankondo wa bunga dya kwembingu kujinka mlongo na maida ya wandima wa kwembingu? ⁵⁴ Ivyo nayachinte vihihi Mawandiko Yakukile yakugamba nivyo vikungwa vitendeke?”

⁵⁵ Ichipindi icho Yesu niyo alugambila ludya ulukudidi lwa wantu wezile kumgwila, “Togolani, mlawa enga kwiza kumgwila mpolaganyi wata mabamba na malungu chani mnitoze? Chila zuwa nani mwe nyumba nkulu ya Chohile hahinya, mna hamnigwile. ⁵⁶ Mna yano yose yalaila, chani mawandiko ya wawoni yachinte.”

Niyo wanampina wose wamwasa, wanyilika.

Yesu Kwechitala

Mako 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24

⁵⁷ Wadya wamgwile Yesu niyo wamwigala kwa Mlavyantambiko Mkulu akwitangwa Kayafa, hantu wahinya Sigilizi na wadalahala wendile wadugana. ⁵⁸ Petulo nakamtimila kwa luhalehale kubula kungwelo kwa Mlavyantambiko

Mkulu, engila kunyumba hamwenga na wambizi chani adahe kuziwona mbuli zose zikunga zilaile. ⁵⁹ Ivyo wakulu wa walavyantambiko na wadya wose we chitala walonda mbuli za udanti kulawana na Yesu, chani wamkome. ⁶⁰ Mna hawabunkule ulosi wowose, hamwenga na ivyo wantu walozize naweza wamlongeile udanti. Nkomelezo weza waukuzi waidi, ⁶¹ wagamba, “Yuno nakagamba, ‘Nadaha kuivuna Nyumba nkulu ya Chohile, na kuizenga naho kwa mazuwa matatu.’ ”

⁶² Mlavyantambiko Mkulu achimala amgamba Yesu, “Nimbwani hukuhitula mbuli? Wano walonga vikukulanga weye?” ⁶³ Mna, Yesu kanyamala dwi. Mlavyantambiko Mkulu amgamba, “Kwelise kwa zina dya Chohile mta ujima, chigambile hegu weye nuyo Kulisito Mkombola, Mwana ywa Chohile!”

⁶⁴ Yesu amhitula, “Heye, ni saivyo ukulonga. Mna nawagambilani, kukongela haluse nammuwone Mwana ywa Mntu kekala ntendele ya kulume kwa Chohile mta nguvu zose, akeza kulanga kwa maingu ya kwembingu!”

⁶⁵ Niyo Mlavyantambiko Mkulu atatula izisuche zakwe na kugamba, “Mntu yuno kahuluta! Chaungilani vituhu ukuzi mwakwe? Kaulani, mwiva ivyo ahulute. ⁶⁶ Nyuwe mwafanyanya vihi?”

Wahitula, “Ana masa aungwa akomwe!”

⁶⁷ Niyo wamtwela mate mo uso, wamtowa. Watuhu wamtowa maihi, ⁶⁸ wakagamba, “Elo, Kulisito Mkombola, lavya uwoni, ni yuhi akutoile!”

Petulo amlemela Yesu
Mako 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Petulo nakekala kweise kouwa. Mndima yumwenga wa chivyele ambasa, agamba, “Weye nawe na wihamwenga na Yesu ywa Galilaya.”

⁷⁰ Mna kalemela mwa meso ya wose, akahitula, “Simanyize idyo ukulonga.” ⁷¹ Umo akafosa ko lwivi, mndima mtuhu ywa chivyele kamwona, niyo awagambila wadya wantu nawehadya, “Mntu yuno nehamwenga na Yesu ywa Nazaleti.”

⁷² Petulo alemela vituhu kwa kwelisa, “Simanyize mntu yuno!” ⁷³ Weze wekale hadodo, wantu na wehadya niyo wambasa Petulo, wangamba, “Chindedi, weye nawe na wi yumwenga wawo, kwaviya milongele yako yalagisa kulaila Galilaya.”

⁷⁴ Niyo Petulo agamba, “Chohile kamanya nalonga chindedi, neligita na kwelisa uneva nalonga udanti, simmanyize uyo mntu!”

Ahadya zogolo niyo dyaila. ⁷⁵ Petulo akumbuka mbuli idya agambilwe ni Yesu, “Umo zogolo hadinati kwila, naunilemele nkanana ntatu,” Ivyo afosa kweise, niyo aila vidala.

27

Yesu egalwa kwa Pilato

Mako 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32

¹ Kwize kuche, wakulu wa walavyantambiko wakulu wose na wadalahala wa wantu wadamanya ulosi kulanga Yesu chani wamkome.

² Wamtaliza minyolo, wamguha na kumwigala kwa Pilato, asagulwe ni Mkulu ywa Lumi.

File ya Yuda

Ntendwa 1:18-19

³ Umo Yuda, yudya amhituke, eze awone kugamba wamkantila kale Yesu, niyo awona usungu mo moyo, avuza yadya amatundu milongo mitatu, kwa wakulu wa walavyantambiko na wadalahala. ⁴ Agamba, “Sidamanya wavu kumlavya mntu hena masa akomwe!”

Mna wowo wagamba, “Idyo suwe hadimwetu idyo naumanye mweye!”

⁵ Niyo azidula ziya izihela Kwenyumba nkulu ya Chohile, ahalawa aita akwenyulika,

⁶ Wakulu wa walavyantambiko waziguha ziya izihela, wagamba, “Sivyo vyedi mwe sigilizi yetu kuzijela izihela zino mwe shanduku dye Nyumba nkulu ya Chohile, kwaviya ni hela ya sakame.”

⁷ Niyo walosana wevana wagule nkonde ya mufi watenda hantu hakuzikila wajeni. ⁸ Ivyo nivyo vikuleka kubula dyelo nkonde iyo yetangwa Nkonde ya Sakame.

⁹ Nivyo ichintile mbuli ya ulosi ulongigwe ni muwoni Yelemiya, akagamba, “Nawaguha vihanda milongo mitatu ya hela, nayo maliho ya wantu wa Izulaeli wazumilaga kumliha, ¹⁰ na wazigwila nkonde ya mufi, enga vya Zumbe anisigilaga.”

Pilato amuza Yesu

Mako 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38

11 Yesu nakachimaliswa houso wa Pilato, mkulu ywa mkowa, ivyo mkulu wa mkowa amuza, “Weye nuyo seuta ywa Wayahudi?”

Yesu amhitula, “Walonga weye,” 12 Mna wakulu wa walavyantambiko na wadalahala weze wamlongele hahitule mbuli yoyose.

13 Ivyo Pilato amuza, “Vino hukwiva izimbuli izo zose wakukulongela?”

14 Mna Yesu hahitule hata mbuli imwenga, itenda mkulu ywa mkowa ehelwe vidala.

Yesu akantilwa kukomwa

Mako 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39, 19:16

15 Nawazwela mwe Ngasu ya Pasaka Mkulu ywa Chilumi awalekeila Wayahudi mfugwa yumwenga wakumunga. 16 Mwe ichipindi icho nakuna mfungwa amanyike vidala, zina dyakwe nuyo Balaba.

17 Ivyo wantu weze wadugane hamwenga, Pilato niyo awauza, “Mwaunga ni walekeile yuhi mwa wano waidi, Balaba hegu Yesu akwitangwa Kulisito Mkombola?” 18 Kwaviya na kamanya kugamba na wamlavya Yesu kwa chausa cha finju.

19 Umo Pilato ekale mwe chigoda che nkanto, mkaziwe amwigailaga ulosi kugamba, “Usekutenda na mbuli na yuno awoneke ni ywedi, kwaviya dyelo siwonesha vidala mwe sozi, kwachausa chakwe.”

20 Mna wakulu wa walavyantambiko na wadalahala waluvya idifyo dya wantu waunge alekelwe Balaba, Yesu akomwe. 21 Mna Pilato

auza idifyo, “Ni yuhi mwa wano waidi mkunga ni walekeile?”

Wahitula, “Balaba!”

²² Pilato awauza, “Haluse nimtende mbwani Yesu akwitangwa Kulisito Mkombola?”

Wose wagamba, “Asulumizwe mo msalaba.”

²³ Mna Pilato auza, “Ni mbwani?” Kakola masa yani?

Waguta vidala, “Asulumizwe mo msalaba!”

²⁴ Umo Pilato eze amanye hamna dyodyose, dikujenda naho nkumbizi nazikakonga, niyo aguha mazi, ahaka mwe mikono yakwe mwa meso ye idifyo dya wantu, agamba, “Miye simuli mwe file ya yuno mntu, nammanye wenye.”

²⁵ Wantu wose wahitula wagamba, “Sakame yakwe itende mlanga mwetu hamwenga na wenetu!”

²⁶ Niyo Pilato awalekeila Balaba. Eze aheze kumunga Yesu ahutwe nkome, amlavya chani asulumizwe mo msalaba.

Wankondo Wambela Yesu
Mako 15:16-20; Yohana 19:2-3

²⁷ Niyo wankondo wa Pilato wamwingiza Yesu mwe nkambi ya wankondo wa Chilumi, niyo woseni wamzunguluka. ²⁸ Wamvula izisuche zakwe, wamvisa suche ya Chiseuta.

²⁹ Niyo waluka chilemba cha miwa, wamvisa mo mtwi, ko mkono wakwe wakulume, wamwikiya tete. Wamfikila madi ho uso wakwe, wamtila wakagamba, “Ndamsa Seuta ywa Wayahudi!” ³⁰ Wamtwela mate, waguha diya iditete, wamhuta huta nadyo ko mtwi.

³¹ Weze wabinde kumtila, niyo wamvula idya

isuche ye Chiseuta, wamvika suche zakwe, wamwigala ko kumsulumiza mo msalaba.

Yesu atungikwa mo msalaba

Mako 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

³² Umo wakaita, wabwila mntu yumwenga Mkilene zina dyakwe nuyo Simoni, mwikazi ywa Kilene, wamhimbiliza enule msalaba wa Yesu. ³³ Niyo wabula hantu hakwitangwa Goligota, nuko kugamba, “Hantu ha Ngobela ya mtwi.” ³⁴ Wamnywesa divai ihangaywe na chintu chisungu, mna Yesu eze alume, alemela kuinywa.

³⁵ Weze waheze kumsulumiza, niyo wasangilana suche za Yesu kwa kuzitoila tegatega. ³⁶ Niyo wekala wamdima. ³⁷ Halanga ho mtwi wakwe mo msalaba waika wandiko kukantilwa kwakwe, viwandikwa, “Yuno nuyo Yesu, Seuta ywa Wayahudi.” ³⁸ Wapolaganyi waidi niyo wasulumizwa hajihi na Yesu mwe misalaba yawo, yumwenga ntendele ya kumoso mtuhu kulume.

³⁹ Wantu wendile wakajinka hantu aho wamhuluta, wakasingisa singisa imitwi yawo, wakagamba, ⁴⁰ “Weye ukudaha kutula Nyumba nkulu ya Chohile na kuizenga kwa mazuwa matatu, haluse kwehonye mwenye. Hegu weye wi Mwana ywa Chohile, sela mo msalaba.”

⁴¹ Seivyo na wakulu wa walavyantambiko hamwenga na wahinya Sigilizi na wadalahala na wamtila wakagamba, ⁴² “Kahonya watuhu, mna hakudaha kwehonya mwenye, hambwe yeye ni seuta ywa Waizulaeli, hegu

ni chindedi na asele haluse mo msalaba naswi nachimzumile. ⁴³ Nakamwegamila Chohile na kugamba hambwe ni Mwana ywa Chohile, haluse Chohile na mwambule hegu amunga.” ⁴⁴ Seivyo wadya wapolaganyi wasulumizwe mo msalaba hamwenga nauyo wamhuluta.

File ya Yesu

Mako 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

⁴⁵ Kukongela sa mtandatu nomsi, chiza nachigubika isi yose vibindile ma sa matatu. ⁴⁶ Ize ibule mwe sa chenda ya chisingi, Yesu niyo aila kwa izwi kulu, “Eloi, Eloi, lama sabakisani?” Nuko kugamba, “Chohile, Chohile, nimbwani kunasa?” ⁴⁷ Umo wadya wachimale hadya weze weve ivyo niyo wagamba, “Amwitanga Eliya!” ⁴⁸ Yumwenga ywawo aguluka aguha lendele, aditweza mwe siki, aika mlanga mwe tete niyo amwinka anywe.

⁴⁹ Watuhu wagamba, “Leka, chikaule hegu Eliya neze amwambule!”

⁵⁰ Yesu naho agututisa na kuhema muye wa nkomelezo.

⁵¹ Aho paziya dye Nyumba nkulu ya Chohile dyatatuka hagati, kukongela kulanga kubula hasi. Si niyo yengilwa nichisingisa, mayuwe makulu yatulika. ⁵² Mbila zagubuka, na wantu wa Chohile walozize wabanikaga chikale wauyuswa. ⁵³ Weze wauyuke mwe zimbila zawo, naho Yesu eze auyuke niyo wengila Yelusalemu mo mzi Ukukile, wantu walozize wawawona.

⁵⁴ Ivyo yudya mkulu ywa wankondo, na wadya wendile wehamwenga nauyo wakamdima Yesu,

wenze wawone ichisingisa cheisi na mbuli zilaile, wogoha vidala, wagamba, “Chindedi mntu yuno nani Mwana Chohile.”

⁵⁵ Hantu aho hendaga na wavyele walozize wakasinya luhale hale, awo niwadya wamtimile Yesu kukongela Galilaya, wakamsankanila.

⁵⁶ Mgati mwawo endaga Maliyamu Magidalena, Maliyamu mami yawo dya Yakobo na Yusufu, hamwenga na mami yawo wana wa Zebedayo.

Mazisi ya Yesu

Mako 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

⁵⁷ Ize ibule chisingi, eza mgoli yumwenga mntu ywa Alimataya, zina dyakwe nuyo Yusufu, endaga mwanampina ywa Yesu. ⁵⁸ Amwitila Pilato akalombeza enkigwe umwili wa Yesu. Ivyo Pilato azumila enkigwe. ⁵⁹ Yusufu aguha udaya umwili wa Yesu, auvisa sanda ikukile, ⁶⁰ awika mndani mwe mbila yakwe asongolaga mwe luwe. Niyo afingilisa yuwe kulu divugala ulwivi lwe mbila, niyo ahalawa. ⁶¹ Maliyamu Magidalena, na yudya Maliyamu mtuhu nawekala wakakaula kwe mbila.

Wamizi we mbila

⁶² Zuwa dikutimila nani zuwa dya Kuhumula, wakulu wa walavyantambiko na Mafalisayo nawambasa Pilato, ⁶³ wagamba, “Zumbe, chakumbuka kugamba yudya mdanti nakagamba umo endaga mjima, ‘Yanabula mazuwa matatu naniuyuke.’” ⁶⁴ Ivyo sigila imbila idimwe dibule zuwa dya katatu chani wanampina wakwe wanase kumbawa na

kuwagamba wantu kugamba kauyuka. Udanti uno we nkomelezo nautende wiha vidala kujinka udyu wankongo.”

⁶⁵ Pilato awagamba, “Hayani, mkamile imbila sevyo na mmanye.”

⁶⁶ Ivyo niyo waita, wayamila imbila, wakanda hula mwe diya idiyuwe hamwenga na wadya wankondo waidi.

28

Uuyuko

Mako 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

¹ Dize dijinke zuwa dya Kuhumula, luvi dyakwe zuwa dya nkongo dya juma, Maliyamu Magidalena na yudya Maliyamu mtuhu waita wakukaula imbila. ² Chipumpa kulaila chisingisa chikulu mwe isi, kwaviya mindima ywa kwembingu ywa Zumbe kasela kulaila kwembingu, kafingilisa diya diyuwe digubike imbila kunkanda nakudikaila. ³ Nakekala enga lumwemwe na suche zakwe na zikang'ala chwee. ⁴ Vikaheza wadya wamizi we mbila wogohesa na kuzingiza, wekala saviya wabanike.

⁵ Yudya mindima ywa kwembingu ahitula, awagamba wadya wavyele, “Msekogoha, kwaviya sivimanya kugamba mwamlonda Yesu, yudya atungikwe. ⁶ Hahali hano, kauyuka, saviya alongaga. Soni mkaule hantu hadya wamwikaga. ⁷ Sunguzani mwite haluse, mka wagambile wanampina wakwe, ‘Kauyuka mwe wabanike, naho awalongwela kwita Galilaya, nuko na mumuwone!’ Elo siwagambilani kale.”

⁸ Wanyaguliza kuhalawa he mbila, wakogohesa naho wengilwa ni chinyemi chikulu. Waguluka kuwagambila wanampina wakwe mbuli idya.

⁹ Aho Yesu adugana na wadya wavyele na kuwalamsa, awagamba, “Aho ni.” Wamsogeila wamfikila madi, wamvikila. ¹⁰ Yesu niyo awagamba, “Msekogoha, hitani mkawagambile walukolo wangu waite Galilaya, nauko nuko wakunga waniwone.”

Mbuli ya wamizi

¹¹ Wadya nawo umo wakaita, wankondo watuhu niyo wengila mo mzi, wawagambila wakulu wa walavyantambiko zimbuli zose zilaile. ¹² Wadugana hamwenga na wadalahala, walosana, wawenka wankondo hela ziloize, ¹³ wakagamba, “Gambani, kugamba wanampina wakwe weza neichilo niyo wabawa umwili wakwe umo suwe chigonile. ¹⁴ Uneva liwali aneva imbuli ino, suwe nachilosane naye chani mnase kwingila mwe nkumbizi.”

¹⁵ Ivyo waziguha ziya zihela, wadamanya saviya wagambilwe. Imbuli iyo ijendeleza mwa Wayahudi kubula vino dyelo.

Yesu awalaila wanampina wakwe

Mako 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Matayo 1:6-8

¹⁶ Wadya wanampina mlongo na imwenga niyo waita Galilaya kubula ko lugulu ludywa wasigilwe ni Yesu. ¹⁷ Weze wamwone, wamfikila madi, mna watuhu mgati mwawo na wana nkama. ¹⁸ Akaheza Yesu niyo awasogeila, na

awagamba, “Sinkigwa udahi wose wa kwembingu na mwe isi. ¹⁹ Elo, hitani, mkawatende wantu wose we isi watende wanampina wangu, mkawabatiza kwa zina dya Tate, na Mwana na Muye Ukukile. ²⁰ Muwahinye kutoza amalagiso yose niwenkileni. Naho mmanyeye kugamba miye nihamwenga nanyuwe mazuwa yose kubula ko udumo we isi.”

Lagano hya
The New Testament in the Zigua language of
Tanzania

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Zigua

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Zigua

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

3de16edb-af58-5e1e-a052-fe27295c9b15